

JAARVERSLAG

WOORD VOORAF

COMMUNICATIE ÉN PARTICIPATIE

BESTUURSORGANEN EN ORGANOGRAM

1. PREVENTIEVE GEZINSONDERSTEUNING

Diversiteit met oog voor kwetsbaarheid

1 ZWANGERSCHAP EN BEVALLING

- 1.1 Infoavonden
- 1.2 Prenatale consultatiebureaus
- 1.3 Bezoeken aan pasbevallen vrouwen in kraamklinieken

2 DE EERSTE WEKEN, MAANDEN EN JAREN VAN HET KIND: EEN PROFESSIONELE BEGELEIDING OP MAAT

- 2.1 Individuele begeleiding aan huis
- 2.2 Consultatiebureaus
- 2.3 De vaccinatieactiviteit in 2003
- 2.4 Algo-gehoorscreening

3 OPVOEDINGSONDERSTEUNING 2003

- 3.1 Aandacht voor opvoeding
- 3.2 Ondersteuning van ouders bij opvoedingsvragen
- 3.3 Partners in opvoeding

4 BIJZONDERE ZORG EN HULPVERLENING

- 4.1 Hulpverlening aan kinderen in probleem- of crisissituaties
- 4.2 Kindermishandeling
- 4.3 Adoptie

5 WERKEN AAN KWALITEITSZORG

2. KINDEROPVANG

Vernieuwing kinderopvang gestart

1 KINDEROPVANG IN CIJFERS

- 1.1 Aantal opvangplaatsen
- 1.2 Aantal opvangvoorzieningen
- 1.3 Aantal ingeschreven kinderen
- 1.4 Aantal verblijfsdagen
- 1.5 Gemiddeld betaalde ouderbijdrage in de gesubsidieerde kinderopvang

2 KWALITEITSZORG

- 2.1 Werken aan kwaliteitszorg voor de kinderopvang
- 2.2 Instrumenten voor het meten en bevorderen van kwaliteit
- 2.3 Algemene kwaliteitswerking

3 INSPECTIE

- 1 INSPECTIEBEZOEKEN
- 2 PLANNING VAN DE INSPECTIEBEZOEKEN
- 3 EEN DYNAMISCHE BEZOEKENPLANNING

4 DE KLACHTENDIENST

- 1 EVOLUTIE VAN HET AANTAL OPROEPEN BIJ DE KLACHTENDIENST
- 2 BESPREKING VAN DE KLACHTEN OVER KIND EN GEZIN
- 3 BESPREKING VAN DE KLACHTEN OVER EEN VOORZIENING ONDER DE BEVOEGDHEID VAN KIND EN GEZIN

5 SOCIAAL VERSLAG

- 1 PERSONEELSOPBOUW
- 2 LEEFTIJD EN GESLACHT
- 3 OVERWEGEND VROUWELIJK PERSONEEL
- 4 DIVERSITEIT IN DE ARBEIDSVERDELING
- 5 FOCUS OP DE REGIOVERPLEEGKUNDIGE
- 6 VORMING EN ONTWIKKELING
- 7 SOCIALE DIENST
- 8 AANDACHTSPUNTEN IN HET PERSONEELSBELEID
 - 8.1 Checklist voor gender- en doelgroepneutrale functiebeschrijvingen
 - 8.2 Generieke competenties
 - 8.3 Uitstapregeling

6 FINANCIEEL VERSLAG

1 BEGROTINGSEVOLUTIE IN 2003

- 1.1 Initiële begroting en aangepaste begroting: evolutie van de dotatie
 - 1.1.1 Dotatie aan Kind en Gezin
 - 1.1.2 Dotatie aan Kind en Gezin gefinancierd met de netto-opbrengsten van de Nationale Loterij
 - 1.1.3 Dotatie aan Kind en Gezin voor de financiering van de toelagen voor aankoop, bouw, verbouwing, uitbreiding en uitrusting van crèches
 - 1.1.4 Vastleggingsmachtigingen aan Kind en Gezin
- 1.2 Uitvoering van de begroting
 - 1.2.1 Resultaat
 - 1.2.2 Ontvangsten in 2003
 - 1.2.3 Uitgaven in 2003

2 STAND VAN ZAKEN OP 31 DECEMBER 2003

- 2.1 Gecumuleerd budgettair resultaat
 - 2.1.1 Gecumuleerd resultaat op de werkingsdotatie
 - 2.1.2 Gecumuleerd resultaat op de VIPA-investeringsdotatie
- 2.2 Reservefonds

WOORD VOORAF

Een dynamische organisatie is het aan zichzelf en haar partners verplicht om, na een jaar van intense werking, een terugblik te werpen op wat gerealiseerd werd.

Dit impliceert de drang naar kritische reflectie over datgene wat voorbij is en tegelijk de inspiratie om nieuwe uitdagingen aan te gaan voor de toekomst.

2003 kenmerkte zich door heel wat vaststellingen, knelpunten, maar ook markante realisaties. De missie van Kind en Gezin kreeg verdere concrete invulling.

Kinderen zijn voor de organisatie de belangrijkste medespelers. Zij moeten zo veel mogelijk kansen aangereikt krijgen. Dit betekent dat ook zij rechten hebben. Hen betrekken bij beslissingen die hen aanbelangen en hen als volwaardige partners behandelen, zijn fundamentele uitgangswaarden. Kinderparticipatie verder uitbouwen en linken aan een concreet actieplan was dan ook 'puurheid' an sich.

Ouders en voorzieningen bleven ook dit jaar aan de alarmbel trekken inzake het tekort aan kinderopvangplaatsen.

Maar als de middelen schaars zijn, is rekenkundig werk scherper aan de orde.

De 'witteplekkentheorie' was de rode draad in het toewijzen van plaatsen. Ondanks het cijferwerk, de stappenplannen en de toetsing aan de werkveld-realiteit, bleef de vraag het aanbod overstijgen.

Kansarmoede bij autochtone en allochtone gezinnen is, helaas, in onze hedendaagse maatschappij nog steeds aan de orde.

Een vernieuwde inzet van ervaringsdeskundigen en interculturele medewerkers kan hier in de toekomst een mogelijke bijdrage leveren tot een optimale dienstverlening aan deze doelgroep.

Blijft, ondanks de voortdurende alertheid en het accuraat inspelen op de hedendaagse behoeften en vragen van ouders, de cruciale vraag of in de toekomst diezelfde dienstverlening binnen een vooraf bepaald kader verder kan worden gerealiseerd dan wel of er nieuwe pistes te verkennen en te bewandelen zijn.

De rapporten van de Toekomstgroep en van de Vernieuwingsgroep zetten de leden van de Raad van Bestuur ertoe aan om, zowel op korte als op lange termijn, een plan van aanpak uit te stippelen.

Kortom, 2003 doet menig geëngageerd persoon binnen Kind en Gezin met voldoening terugblikken op wat gerealiseerd werd, maar ook met scherpe blik de toekomst analyseren.

In deze optiek dank ik, als voorzitter van de Raad van Bestuur, alle leden van de Raad voor hun loyale en kritische, opbouwende medewerking.

Dank aan het personeel van Kind en Gezin voor de 100%-inzet.

Vandaag ligt hier voor jou, beste lezer, het resultaat van een jaar werken.

Aan jou om met een kritische blik, samen met ons, de balans op te maken en de toekomst voor te bereiden.

Veel leesgenot toegewenst!

Lyliane Hebbrecht
voorzitter van de Raad van Bestuur

COMMUNICATIE ÉN PARTICIPATIE

Eens te meer was 2003 voor de werking van de instelling Kind en Gezin een hectisch jaar, en dit op alle domeinen waar de instelling werkzaam is.

Het realiseren van het ondernemingsplan, de langetermijnplanning, het uitwerken van duurzame vernieuwing, de voortdurende en interne communicatie met en de participatie van het werkveld tekenen het jaar 2003. Daarbij moet vermeld worden dat de federale verkiezingen van midden 2003 en de komende verkiezingen in 2004 een grote werkdruk ontketenden die vanuit politieke hoek aan de instelling werd "opgelegd". Een vruchtbaar jaar dus.

Beheersinstanties en leiding van de instelling namen ook in 2003 de uitdaging op om de instelling op haar koers en de missie en doelstelling – het welzijn van kinderen – in het vizier te houden. De Raad van Bestuur kwam daartoe 13 maal samen, het Bureau 20 maal, naast overleg met de Provinciale Comités (die elk een tiental keer per jaar vergaderden) en met de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen.

De leiding kwam in de onderscheiden comités (Directiecomité, Agenderingscommissie, Strategisch en Financieel Comité) meer dan 50 maal bij elkaar.

Uit de evaluatie door de Raad van Bestuur van het ondernemingsplan 2003 bleek dat de vooropgezette doelen voor het grootste deel bereikt werden en in sommige gevallen zelfs overschreden. Dit was zeker zo wat de kerntaak kinderopvang betreft.

Kinderopvang: uitbreiding  n vernieuwing

In aansluiting op wat in 2002 al werd gesteld, kreeg ook de kinderdagopvang weinig Financiële impulsen tot uitbreiding. Er kon dus ook – net zoals in 2002 – geen vervolg worden gebreid aan de zo succesvolle uitbreidingsgolf in het begin van de huidige regeringsperiode. Er werden amper 42 erkende en gesubsidieerde plaatsen meer gerealiseerd dan in 2002!

De uitbreiding in de dagopvang valt dan ook zogoed als volledig toe te schrijven aan de zelfstandige, niet-gesubsidieerde, maar toch wel financieel gestimuleerde (rechtstreeks  n fiscaal) sector. Zo konden toch nog een kleine 700 bijkomende plaatsen worden gecreëerd. Een plan van aanpak en een infocampagne van Kind en Gezin ondersteunen dit zelfstandig ondernemen.

De beoogde 10 000 bijkomende plaatsen in de kinderdagopvang creëren wordt dan ook twijfelachtig, zo niet onmogelijk.

Wel goed nieuws is er in de buitenschoolse opvang. Niet alleen werden meer dan 700 bijkomende plaatsen effectief gerealiseerd, de regering creëerde – via de Werkgelegenheidsconferentie – ook de mogelijkheid om nog eens 1400 plaatsen in de buitenschoolse opvang te realiseren. Hoewel Kind en Gezin prompt een planningsoefening maakte, zullen een groot deel van deze plaatsen pas in 2004 echt zichtbaar worden.

Ook de flexibele opvang werd in de Werkgelegenheidsconferentie niet vergeten. Er werd een opening gemaakt voor 100 banen in deze opvang. Ook hier zal het intense voorbereidende werk van Kind en Gezin pas in 2004 effect oogsten.

De klemtoon lag in 2003 echter vooral op de realisatie van een sociaal statuut voor de onthaalouders. Een goed samenspel tussen federale en Vlaamse regering maakte deze belangrijke stap mogelijk. Hij moet een halt toeroepen aan het verlies van onthaalouders.

De invoering van dit statuut had echter – zoals kon worden verwacht – heel wat voeten in de aarde. Kind en Gezin speelde een sleutelrol in de goede afloop van dit dossier, zowel op gemeenschaps- als op federaal niveau. Informatie, communicatie, vorming, subsidiëring en snelheid waren daarbij de belangrijkste sleutelpunten. De participatie van de sector was onontbeerlijk!

Naast de uitbreiding ging veel aandacht van Kind en Gezin naar vernieuwing in de kinderdagopvang. Niet alleen kon Kind en Gezin via een opgerichte "Toekomstgroep" een toekomstrapport voor de kinderdagopvang voorleggen aan de bevoegde minister. Daarnaast stelde een door de Raad van Bestuur opgerichte commissie ook een vernieuwingsrapport op.

Op basis van beide rapporten werkte de Raad van Bestuur aan een actieplan om de vernieuwing ook effectief mogelijk te maken.

Deze rapporten zijn dan ook de eerste aanzet voor een vernieuwing, voor een verheldering van het kinderopvangaanbod in de nabije en verre toekomst.

In die context is het ook niet onbelangrijk de toenemende rol van het lokale niveau in de totstandkoming van kinderopvang te beklemtonen. Hoewel Kind en Gezin voluit poogt om daarop in te spelen, blijft er op dit punt nog een hele weg af te leggen. Ook hier staat participatie voorop.

Tegen de achtergrond van deze veelheid van initiatieven, activiteiten en ontwikkelingen raakte het kwaliteitsbeleid – nochtans een prioriteit – misschien wat op de achtergrond. Toch werden ook hier bakens verzet. Het partnership dat werd aangegaan met het Centrum voor Ervaringsgericht Onderwijs om voor de kinderopvang een zelfevaluatie-instrument te ontwikkelen is daarbij veelbetekenend!

Toch zal het in 2004-2005 noodzakelijk zijn – onder meer door het verdwijnen van inspectie en kwaliteitsschalen – de strategische aanpak van Kind en Gezin terzake opnieuw te verhelderen en te oriënteren.

Preventieve gezinsondersteuning: verdieping én verkenning

De dienstverlening van Kind en Gezin op het vlak van de preventieve gezinsondersteuning bleef in 2003 op het niveau van het al zeer succesvolle jaar 2002. Het kraambezoek haalt in doelgroepbereik een percentage van 87,3% (53 587 moeders), de gezinsbezoeken meer dan 97% (195 046 bezoeken) en de consultatiebureaus alweer een bereik van circa 85% (eenjarigen).

Het totale aantal toegediende vaccinaties ligt op 822 721, het aantal op gehoor gescreende kinderen op meer dan 55 000.

Kind en Gezin is en blijft een zeer succesvolle en gewaardeerde dienst- en zorgverlener in alle gezinnen.

Dit succes legt de basis voor een al even intensieve dienstverlening aan bijzondere, diverse en kwetsbare groepen die in de huidige maatschappij ontredderd dreigen te raken. Betekenisvol in dit verband was vooral de zoektocht naar en de uitwerking van een goede prenatale zorg voor kwetsbare zwangere ouders. Kind en Gezin zal daartoe in de toekomst in een aantal steden in Vlaanderen prenatale onthaalpunten uitbouwen.

Op die wijze wil Kind en Gezin in deze zeer diverse en snel evoluerende samenleving haar dienstverlening voortdurend verdiepen en nieuwe wegen verkennen. Een vernieuwde inzet van ervaringsdeskundigen en interculturele medewerkers werd intens voorbereid. Via een evaluatie werd ook de werking van de INLOOP-teams uitgediept.

In 2003 stond ook de kwetsbaarheid van kinderen centraal. Preventie en detectie van risico's op problematische opvoedingssituaties en op kindermishandeling kregen grote en intense aandacht. De vertrouwenscentra kregen een betere financiële ondersteuning. Het aantal meldingen bij de centra daalde wel, maar blijft toch nog altijd heel hoog.

Verdieping en verdere verkenning was ook aan de orde in de dienstverlening inzake opvoedingsondersteuning. Er werd met proefregio's gestart voor het pedagogisch adviseren van ouders. Er werden tal van netwerken gecreëerd met initiatieven die op dit terrein werkzaam zijn. De diensten voor private gezinsplaatsing werden omgebouwd tot diensten voor gezinsondersteunende pleegzorg. Niet alleen

het concept werd verdiept, ook de financiële consequenties werden verkend. Dit moet in 2004 uitmonden in een vernieuwde en versterkte dienstverlening.

Sterkere én snellere interne groei

Het spreekt vanzelf dat deze steeds verder uitdijende activiteiten ook een zwaar effect hebben op de interne groei van de instelling Kind en Gezin zelf. De uitgaven liggen op een peil van meer dan 312 miljoen euro. Het personeel benadert de 1300 eenheden.

Een dermate sterke groei in korte tijd veroorzaakt heel wat groeipijnen en risico's, en vraagt een sterk professionele managementaanpak.

Opvallend in dit verband was de aandacht die in 2003 uitging naar controle, onderzoek, audit.

Er werd binnen de Raad van Bestuur een Auditcomité opgericht, dat onmiddellijk zijn strepen verdiende. Ook werd een extern onderzoek uitbesteed naar het opzetten van controlesystemen in de subsidiestromen binnen Kind en Gezin. Het Rekenhof voerde dan weer een rechtmatigheidsonderzoek inzake investeringssubsidies aan voorzieningen.

Die sterke managementaanpak vertaalde zich ook naar initiatieven als de realisatie van een contactcenter en een datawarehouse-systeem in de kinderopvang; naar personeelsinitiatieven zoals de realisatie van de Kind en Gezin-Academie en een uitstapregeling voor het personeel.

Tot slot ging heel wat aandacht en tijd van de Raad van Bestuur naar de discussie over en de voorbereiding van het nieuwe Kind en Gezin in het kader van de operatie Beter Bestuurlijk Beleid van de Vlaamse regering.

Zowel het management als het bestuur van de instelling drukte herhaaldelijk zijn bezorgdheid uit over de opties terzake van de regering. De vraag naar participatie van alle betrokkenen aan de uitvoering van het beleid was en blijft daarbij het uitgangspunt.

BESTUURSORGANEN EN ORGANOGRAM

RAAD VAN BESTUUR

Voorzitter

Lyliane Hebbrecht, Evergem

Ondervoorzitters

Marcel Geuens, Korbeek-Lo

Martine Lemonnier, Halle

Leden

Jan Bosmans, Tielt-Winge

Geert Cappelaere, Brakel

Paul Casaer, Blanden, ontslagnemend

Fons De Neve, Knesselare

Georges Debref, Landen

Daniëlle Depreitere, Ingelmunster

Greta Derveaux, Zellik

Erwin Devriendt, Gent

Annie Leysen, Turnhout

Magda Linthout, Dendermonde

Beatrijs Nielandt, Hasselt

Amandina Pohl, Niel

Sandra Rosvelds, Heverlee

Monique Swinnen, Rillaar

Maria Van Der Elst, Zaventem

Wim Van Esch, Berchem

Kristien Van Rie, Gentbrugge

Linda Van Torre, Rosières

Vertegenwoordigers Vlaamse administratie

Helga Lakiere, Leuven

Joost Van Haelst, Brussel – Evere

Gemeenschapscommissarissen

Lieve Cerulus, Kortenaeken

Jo De Niel, Lokeren, tot 28.02.03

Pieter Vandenbulcke, Merksem, vanaf 01.03.03

Administratie

Lieven Vandenberghe, Kortrijk

administrateur-generaal

Dirk Vanderpoorten, Ninove, tot 30.09.03

adjunct-administrateur-generaal

Secretaris

Bea Buysse, Leuven

BUREAU

Voorzitter

Lyliane Hebbrecht, Evergem

Ondervoorzitters

Marcel Geuens, Korbeek-Lo

Martine Lemonnier, Halle

Leden

Georges Debref, Landen
Erwin Devriendt, Gent

Gemeenschapscommissarissen

Lieve Cerulus, Kortenaak
Jo De Niel, Lokeren, tot 28.02.03
Pieter Vandenbulcke, Merksem, vanaf 01.03.03

Administratie

Lieven Vandenberghe, Kortrijk
administrateur-generaal
Dirk Vanderpoorten, Ninove, tot 30.09.03
adjunct-administrateur-generaal

Secretaris

Bea Buysse, Leuven

PROVINCIALE COMITES

ANTWERPEN

Voorzitter

Freddy Van Daele, Stabroek

Leden

Mohamed Chakkar, Deurne
Johan Feskens, Hombeek
Linda Huybrechts, Wechelderzande
Tyl Jonckheer, Berchem
Saskia Lambrechts, Duffel
Marie-José Madereel, Antwerpen
Kristin Tamsin, Ekeren
Mieke Vanderhaegen, Wommelgem
Gerda Vanderheyden, Zwijndrecht
Nicole Van Hoof, Mol

Secretaris - vertegenwoordiger van de leidend ambtenaar

Simonne Boeckmans, Merksem

VLAAMS-BRABANT EN BRUSSEL

Voorzitter

Mathieu Voets, Heverlee

Leden

Khadija Aznag, Diest
Veerle Broeckx, Brussel
Irma Jacobs, Leuven
Carina Kenis, Diest
Nicole Rasschaert, Wemmel
Anne-Marie Raymaeckers, Tienen
Greta Tiels, Herfelingen
Willy Van Nieuwenhuysen, Kessel-Lo
Marleen Verhoeven, Herent

Beatrijs Verstraeten, Everberg

Secretaris - vertegenwoordiger van de leidend ambtenaar

Inge Duchateau, Bachte-Maria-Leerne

LIMBURG

Voorzitter

Irène Vanoppen, Alken

Leden

Daniëlle Awouters, Bilzen

Anne-Marie Baeke, Tongeren

Nuray Bagci, Hasselt

Veerle Daemen, Heusden-Zolder

Ghis Dhoore, Hasselt

Julien Haumont, Maaseik-Opoeteren

Karine Lycops, Genk

Godelieve Scheerder, Zutendaal

Jean Vanisterdael, Lanaken

Jo Voets, Alken

Secretaris - vertegenwoordiger van de leidend ambtenaar

Lisette Bergmans, Bree

OOST-VLAANDEREN

Voorzitter

Pol De Brock, Gent

Leden

Mich Audenaert, Wondelgem

An De Baerdemaeker, Gent

Jean-Marie De Bosscher, Semmerzake

Annemie De Gussum, Nazareth

André De Meyer, Oostakker

Hürü Devre, Ledeberg

Marik Eeckhautd, Lebbeke

Veerle Van Den Hende, Deinze

Barbara Van de Voorde, Hamme

Micheline Verschelden, Belsele

Secretaris - vertegenwoordiger van de leidend ambtenaar

Mien Vanderpoorten, Kruishoutem

WEST-VLAANDEREN

Voorzitter

Alex Moens, Kortrijk

Leden

Wino Baekelandt, Deerlijk

Ghodratollah Mirzaee Cheshmeh, Heule

Hilde Cloet, Brugge

Filip De Baets, Oostduinkerke, ontslagnemend

Herwig De Coninck, Assebroek

Georgine Denolf, Brugge

Lieve De Zutter, Roeselare
Katrien Missinne, Gullegem-Wevelgem
Els Van de Bourry, Brugge
Nicole Vandevelde, Nieuwmunster

Secretaris - vertegenwoordiger van de leidend ambtenaar

Etienne Van den Bossche, Evergem

BESTUURSORGANEN

DIRECTIERAAD

Administrateur-generaal

Lieven Vandenberghe

Adjunct-administrateur-generaal

Dirk Vanderpoorten, tot 30.09.03

Directeurs

Lisette Bergmans
Simonne Boeckmans
Inge Duchateau
Jos Eerdeken
Anne Vanden Berge
Etienne Van den Bossche
Mien Vanderpoorten
Katrien Verhegge
Will Verniest

Secretaris

Eddy Verbestel

DIRECTIECOMITE

Administrateur-generaal

Lieven Vandenberghe

Adjunct-administrateur-generaal

Dirk Vanderpoorten, tot 30.09.03

Afdelingshoofden

Jos Eerdeken, afdeling Ondersteunende Diensten
Anne Vanden Berge, afdeling Algemene Diensten
Leo Van Loo, afdeling Inspectie en Interne Audit
Katrien Verhegge, afdeling Preventieve Gezinsondersteuning
Will Verniest, afdeling Kinderopvang
Simonne Boeckmans, provinciale afdeling Antwerpen
Lisette Bergmans, provinciale afdeling Limburg
Inge Duchateau, provinciale afdeling Vlaams-Brabant en Brussel
Mien Vanderpoorten, provinciale afdeling Oost-Vlaanderen
Etienne Van den Bossche, provinciale afdeling West-Vlaanderen

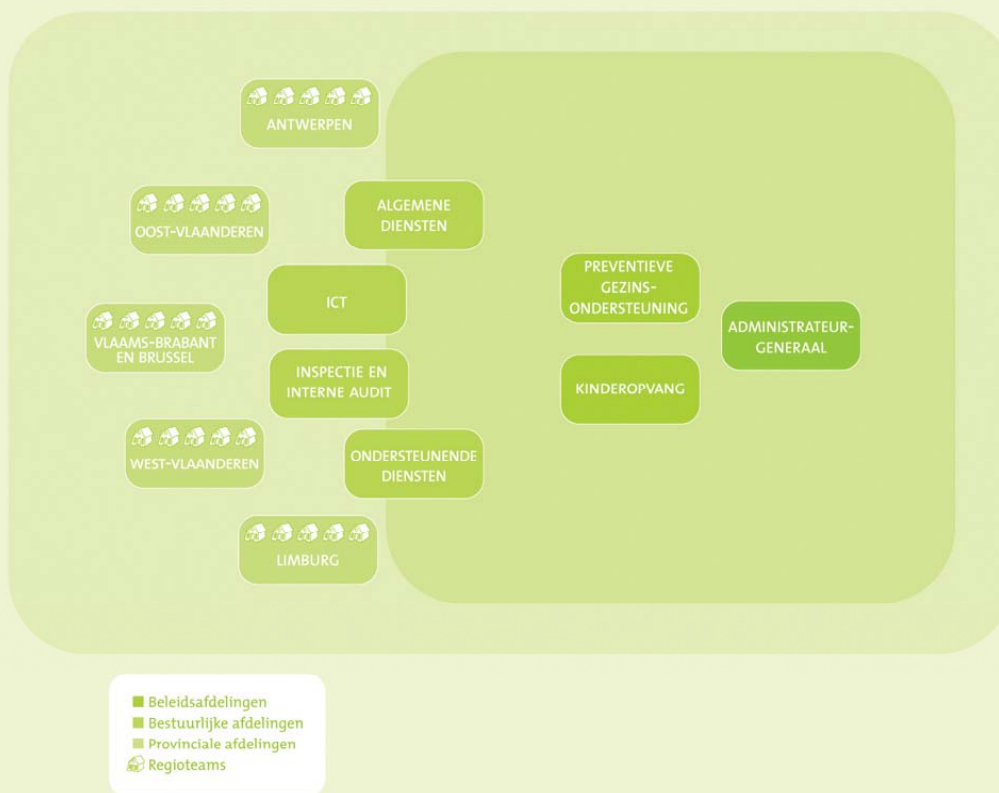
Inspecteur-generaal

Jozef Pelgrims, juridisch expert

Secretaris

Ingrid Bombay

ORGANOGRAM

Hoofdstuk 1.

PREVENTIEVE GEZINSONDERSTEUNING

Diversiteit met oog voor kwetsbaarheid

Onze samenleving evolueert verder op de stroom van diversiteit: een toenemende verscheidenheid aan gezinsvormen, een bonte mengeling van culturen bij de gezinnen, een waaier van visies en ideeën over gezinnen, enz. Deze diversiteit is ook voelbaar in de dienstverlening van Kind en Gezin. Hierbij is niet alleen een dienstverlening nodig die rekening houdt met deze verschillen, maar ook een specifieke dienstverlening voor kwetsbare groepen die in de huidige maatschappij ontredderd dreigen te raken.

Het zoeken naar een goede prenatale zorg voor kwetsbare zwangere ouders was in 2003 een belangrijk werkpunt. Gelukkig vinden de meeste zwangere ouders de weg naar een goede prenatale begeleiding, maar een aantal dreigt uit de boot te vallen en wordt laattijdig medisch begeleid. Voor deze laatsten heeft Kind en Gezin gezocht hoe zij ook zo vroeg mogelijk preventief kunnen worden opgevolgd, om ook hun kinderen vanaf het prille begin alle mogelijke kansen te geven. Kind en Gezin wil hiertoe in een aantal steden in Vlaanderen prenatale onthaalpunten uitbouwen, vaak gekoppeld aan bestaande prenatale consultatiebureaus. De uitwerking hiervan wordt nog verder voorbereid.

Als antwoord op de toenemende diversiteit werd ook "Kind in beeld" gerealiseerd. Kind en Gezin bezit een uitgebreid gamma van infobrochures rond de ontwikkeling van jonge kinderen, maar vele anderstaligen of ouders die weinig taalvaardig zijn hebben daar weinig aan. Om aan de noden van deze gezinnen te beantwoorden, heeft Kind en Gezin een aantal adviezen over voeding en verzorging in beeld gebracht door middel van tekeningen en foto's. Dit pakket wordt nog verder uitgebreid met beeldmateriaal over andere thema's.

Ook werd de inhoud van enkele brochures geoptimaliseerd, zoals bijvoorbeeld de brochure "Aan tafel", die alle basisinformatie omvat voor de voeding van kinderen van 0 tot 3 jaar.

In 2003 stond ook de kwetsbaarheid van kinderen centraal. Alle regioteamleden kregen ondersteuning en vorming bij het gebruik van een observatie-instrument voor het detecteren van risico's op problematische opvoedingssituaties en kindermishandeling. Kind en Gezin wil, waar ze kan, signalen van kindermishandeling zo goed mogelijk opvangen en indien nodig verwijzen naar verdere hulpverlening. Nadat een vernieuwde profilering voor de centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning werd uitgewerkt, werd in 2003 ook een nieuwe stimulans gegeven aan de pleegzorg binnen Kind en Gezin. In een nieuw concept van gezinsondersteunende pleegzorg komt er meer aandacht voor de mogelijkheid van steungezinnen en kan pleegzorg ook makkelijker binnen de eigen netwerken van gezinnen. De diensten voor gezinsondersteunende pleegzorg kregen ook een verhoging van hun middelen om een ruimere en kwalitatief degelijker dienstverlening mogelijk te maken.

Als aanbod voor alle gezinnen in Vlaanderen werd de dienstverlening inzake opvoedingsondersteuning verder uitgebouwd via aandachtspunten op het consultatiebureau, mogelijkheden tot het aanpakken van specifieke opvoedingsvragen.

De preventieve gezinsondersteuning evolueert duidelijk mee met de steeds veranderende noden van gezinnen en probeert daar met oog voor elk gezin zo goed mogelijk aan te voldoen.

Katrien Verhegge
afdelingshoofd Preventieve Gezinsondersteuning

1. ZWANGERSCHAP EN BEVALLING

1.1 Infoavonden

Aanstaande ouders, zeker wanneer ze een eerste kind verwachten, hebben veel vragen over het verloop van de zwangerschap en de bevalling. Om hieraan tegemoet te komen, biedt Kind en Gezin op de infoavonden "Kind op komst" een informatief programma aan aanstaande ouders. Kind en Gezin organiseert deze *infoavonden* in *samenwerking met de kraamklinieken*. Er wordt informatie gegeven over de ontwikkeling van het ongeboren kind, de begeleiding en de onderzoeken tijdens de zwangerschap, ongemakken en levenswijze, de betekenis van het ouderschap, het verloop van de bevalling, de onderzoeken bij en de behoeften van de pasgeborene, de babyuitzet en ook over de sociale rechten en plichten tijdens de zwangerschap. De aanstaande ouders worden eveneens rondgeleid in een verloskamer.

In 2003 werden in 55 kraamklinieken infoavonden gesubsidieerd door Kind en Gezin (zie tabel 1.1).

Daarnaast verleent Kind en Gezin haar medewerking aan infoavonden in 8 kraamklinieken in het Vlaams Gewest en 1 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zonder dat deze avonden gesubsidieerd worden door Kind en Gezin. De regioverpleegkundigen werken als lesgever mee aan de lessenreeks.

Infoavonden

	2002	2003
Aantal plaatsen met infoavonden		
i.s.m. kraamklinieken	55	55
Aantal infoavonden	899	878
Aantal deelnemers	32 380	32 617

1.1 Aantal gesubsidieerde infoavonden voor aanstaande ouders en aantal deelnemers

1.2 Prenatale consultatiebureaus

Op een beperkt aantal plaatsen kunnen aanstaande ouders gratis terecht op een prenataal consultatiebureau dat erkend is door Kind en Gezin. Deze consultatiebureaus worden vooral georganiseerd in gebieden met een hoge concentratie van kansarme gezinnen. Er wordt samengewerkt met kraamklinieken en waar aangewezen ook met wijkgezondheidscentra. De aanstaande ouders worden er begeleid door een gynaecoloog of huisarts en een regioverpleegkundige of vroedvrouw. Er kan ook een beroep gedaan worden op interculturele medewerkers of een ervaringsdeskundige in de kansarmoede. Eind 2003 waren er 6 prenatale consultatiebureaus in het Vlaams Gewest en 2 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. In 2003 werden er 811 zittingen georganiseerd en waren er 2737 vrouwen ingeschreven. Er waren 5903 aanmeldingen.

Het prenataal consultatiebureau van Zele werd gesloten op 1 juli 2003.

Het prenataal consultatiebureau van de BSD* werd gesloten op 1 september 2003.

* Belgische Strijdkrachten in Duitsland

1.3 Bezoeken aan pasbevallen vrouwen in kraamklinieken

Kraambezoek

	Aantal	Doelgroepbereik
2002	54 507	88,7
2003	53 587	87,3

1.2 Aantal kraambezoeken door regioverpleegkundigen van Kind en Gezin gebracht aan kinderen geboren in het betreffende jaar en percentage kinderen geboren in 2003 met een kraambezoek geboren in het betreffende jaar

Tijdens hun verblijf in de kraamkliniek worden pasbevallen vrouwen bezocht door een regioverpleegkundige van Kind en Gezin. Ze stelt de dienstverlening voor en gaat, als de ouders dat wensen, dieper in op hun vragen.

2. DE EERSTE WEKEN, MAANDEN EN JAREN VAN HET KIND: EEN PROFESSIONELE BEGELEIDING OP MAAT

2.1 Individuele begeleiding aan huis

Een groot deel van de activiteiten van Kind en Gezin bestaat in de individuele begeleiding van ouders met jonge kinderen. Dit gebeurt tijdens gezinsbezoeken aan huis, hoofdzakelijk in de neonatale periode. In 2003 werden 195 046 gezinsbezoeken gebracht in het Vlaams Gewest én in het Brussels Gewest.

Gezinsbezoeken

	Aantal	Doelgroepbereik - Vlaams Gewest
2002	209 426	97,2
2003	195 046	97,2

1.3 Aantal gezinsbezoeken door regioverpleegkundigen van Kind en Gezin. Percentage kinderen met minstens 1 gezinsbezoek in de neonatale periode (0 tot 15 weken)

Doelbereik gezinsbezoeken neonatale periode

	%	cum %
Eerste kinderen		
4 gezinsbezoeken of meer	35,5	35,5
3 gezinsbezoeken	32,4	67,9
2 gezinsbezoeken	21,0	88,9
1 gezinsbezoek	9,2	98,1
0 gezinsbezoeken	1,9	100,0
Totaal	100,0	
Volgende kinderen (1)		
3 gezinsbezoeken of meer	49,5	49,5
2 gezinsbezoeken	31,4	80,9
1 gezinsbezoek	15,8	96,7
0 gezinsbezoeken	3,3	100,0
Totaal	100,0	

1.4 Doelbereik gezinsbezoeken: percentage kinderen geboren in 2003 naar gelang het aantal gezinsbezoeken in de neonatale periode (0 tot 15 weken) - Vlaams Gewest

(1) Bij een volgend kind worden binnen het basiszorgaanbod 3 gezinsbezoeken gebracht

2.2 Consultatiebureaus

Kind en Gezin organiseert een preventief-medisch en psychosociaal toezicht voor jonge kinderen en hun gezinnen. *Alle* ouders met kinderen onder de drie jaar kunnen hiervoor gratis terecht op het consultatiebureau.

Aantal consultatiebureaus, zittingen, consulten en ingeschreven kinderen(1)

	2002	2003
Aantal consultatiebureaus	340	338*
Aantal zittingen	39 436	39 554
Aantal consulten	494 078	489 725
Aantal ingeschreven kinderen (1)	151 335	156 480

1.5 Aantal consultatiebureaus, zittingen, consulten en ingeschreven kinderen

(1) Ingeschreven kinderen = minstens eenmaal een consultatiebureau bezocht in de loop van het jaar

* De consultatiebureaus in de BSD zijn gesloten vanaf 1 september 2003

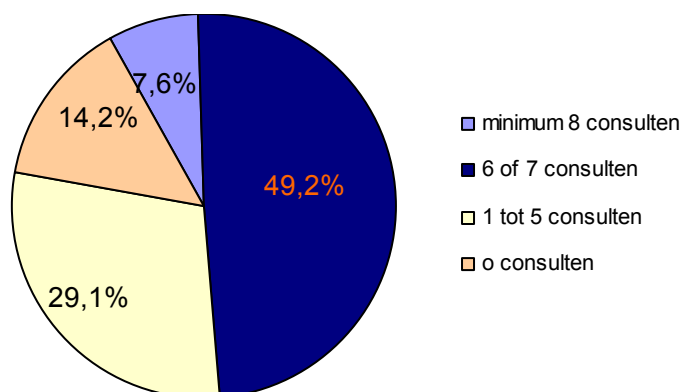
Evolutie doelgroepbereik consulten

2002	85,6%
2003	84,3%

1.6 Evolutie doelgroepbereik consulten: percentage kinderen geboren in het betreffende jaar met minstens 1 consult - Vlaams Gewest

Doelbereik consulten eerste levensjaar

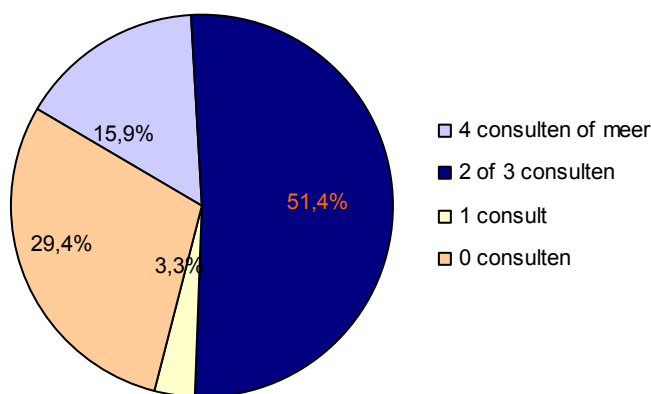
Aantal consulten	%	cum %
8 consulten of meer	7,6	7,6
7 consulten	25,7	33,3
6 consulten	23,5	56,8
5 consulten	12,4	69,2
4 consulten	6,2	75,4
3 consulten	4,3	79,7
2 consulten	2,9	82,6
1 consult	3,3	85,9
0 consulten	14,2	100,0
Totaal	100,0	

1.7 Doelbereik consulten eerste levensjaar: percentage kinderen geboren in 2002 naar aantal consulten in het eerste levensjaar – Vlaams Gewest

Doelbereik consulten tweede levensjaar

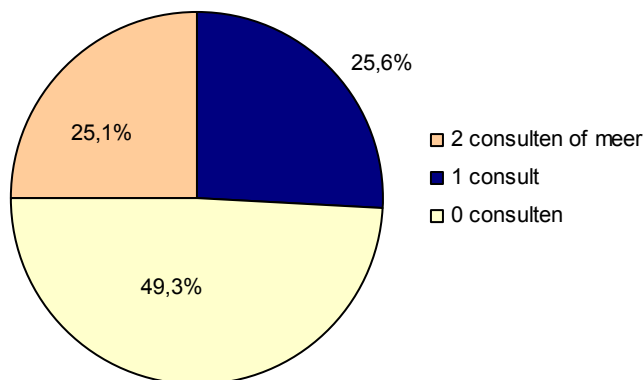
Aantal consulten	%	cum %
4 consulten of meer	15,9	15,9
2 of 3 consulten	51,3	67,3
1 consult	3,3	70,6
0 consulten	29,4	100,0
Totaal	100,0	

1.8 Doelbereik consulten tweede levensjaar: percentage kinderen geboren in 2001 naar aantal consulten in het tweede levensjaar – Vlaams Gewest

Doelbereik consulten derde levensjaar

Aantal consulten	%	cum %
2 consulten of meer	25,1	25,1
1 consult	25,6	50,7
0 consulten	49,3	100,0
Totaal	100,0	

1.9 Doelbereik consulten derde levensjaar: percentage kinderen geboren in 2000 naar aantal consulten in het derde levensjaar – Vlaams Gewest

2.3 De vaccinatieactiviteit in 2003

Vaccinatie blijft zonder enige twijfel een kernactiviteit van Kind en Gezin.

In 2003 bedroeg het totale aantal door Kind en Gezin toegediende inentingingen in het Vlaams Gewest én Brussel "823 246". De stijging tegenover 2002 is grotendeels toe te schrijven aan de toename van de hepatitis B-vaccinatie na de stockbreuk en aan de campagne (+34 211) en de toename van de mazelen-bof-rubella-vaccinatie (+15 163).

Ter illustratie geven we de evolutie weer van 2002 naar 2003.

Toegediende vaccins

	2002	2003
Polio		
2 maanden	47 830	50 126
3 maanden	46 887	49 429
4 maanden	44 954	47 773
13 maanden	41 243	36 232
Difterie-tetanus-pertussis		
2 maanden	47 686	49 993
3 maanden	46 770	49 288
4 maanden	44 881	47 643
13 maanden	41 168	36 160
Haemophilus influenzae B		
2 maanden	47 630	49 864
3 maanden	46 652	49 178
4 maanden	44 567	47 493
13 maanden	40 658	35 953
Hepatitis B		
3 maanden	53 339	50 360
4 maanden	50 600	53 753
13 maanden	24 295	58 218
Mazelen-bof-rubella		
15 maanden	40 171	55 334
Meningitis C (1)		
15 maanden	50 408	55 924
Totaal toegediende vaccins	762 283	822 721

1.10 Aantal vaccins toegediend in de consultatiebureaus in 2002 en 2003 in het Vlaams Gewest én Brussel (1) Eveneens inbegrepen in totaal, Meningitis C op andere leeftijden (beperkt aantal)

Vaccinatiedatabank

Voor 2003 werden de vaccinaties geregistreerd door Kind en Gezin, aangevuld met vaccinatiegegevens van privé-artsen via het callcenter. In het proefproject van de vaccinatiedatabank in Deinze werden voor het eerst de polioattesten automatisch en elektronisch op het gemeentehuis afgeleverd. De voorbereidingen voor de openstelling van de vaccinatiedatabank voor alle artsen in Vlaanderen, in samenwerking met de Vlaamse overheid, zijn volop gestart.

Met een automatische herinneringsbrief uit de vaccinatiedatabank kregen zo'n 40 000 ouders de mogelijkheid om hun kind alsnog met het Hepatitis B-vaccin te laten inenten, nadat het vaccin één jaar niet beschikbaar was.

In de vaccinatiedatabank van Kind en Gezin waren er eind 2003 ongeveer 4 miljoen vaccinaties en 600 000 kinderen opgenomen.

2.4 Algo-gehoorscreening

In 2003 hebben de regioverpleegkundigen 56 445 gehoortesten uitgevoerd. Ook werd de Algo-test (het automatische, audiometrische onderzoek van de hersenstam) aangeboden maar niet uitgevoerd bij een aantal kinderen van gezinnen die de test weigerden (1063) of waarvan de baby al getest was in de kraamkliniek of in de afdeling Neonatale Intensieve Zorg voor pasgeborenen (2018).

Er werd een gehoorverlies vastgesteld bij 109 kinderen, of bij 1,97 per 1000 geteste kinderen geboren in 2003.

In totaal werden 55 343 kinderen geboren in 2003 getest door het personeel van Kind en Gezin.

3. OPVOEDINGSONDERSTEUNING 2003

Jonge kinderen opvoeden blijft een uitdaging, zeker in onze snel veranderende samenleving. Het is de opdracht van Kind en Gezin om ouders hierbij te ondersteunen. 2003 was opnieuw een jaar waarin sterk werd geïnvesteerd in opvoedingsondersteuning. Kind en Gezin kiest er immers voor om opvoedingsondersteuning verder uit te bouwen tot een volwaardige pijler van onze preventieve gezinsondersteuning.

In 2003 konden we heel wat realiseren op het vlak van opvoedingsondersteuning. Enerzijds lag het accent op de verdere vorming en bijscholing van de medewerkers. Anderzijds werd er geïnvesteerd in het verder uitbouwen van de dienstverlening inzake opvoedingsondersteuning. De komende jaren blijft dit een belangrijk werkpunt. We overlopen de belangrijkste realisaties.

3.1 Aandacht voor opvoeding

Kind en Gezin wil alle ouders met jonge kinderen informeren over en sensibiliseren voor de ontwikkeling en de opvoeding van het jonge kind. In dit kader werd in 2003 gewerkt aan het uitbouwen van een informatieaanbod op het vlak van ontwikkeling en opvoeding van het jonge kind.

Een belangrijke realisatie in 2003 was de start van de website. Op deze website kunnen ouders onder andere terecht voor informatie rond de ontwikkeling van het kind en voor allerlei vragen in verband met de opvoeding van het jonge kind (bv. slapen, huilen, straffen en belonen, enz.).

Daarnaast werd in verschillende regio's het regionale informatieaanbod – op basis van de ervaren informatiebehoefte van ouders – verbeterd. Enkele voorbeelden:

Opvoeden is leuk

Onder de naam 'Opvoeden is leuk' besteedt het regioteam van Deinze in de contacten met de ouders aandacht aan een positieve interactie tussen ouder en kind. Aan alle ouders worden, tijdens de huisbezoeken en op de consulten, 15 ontwikkelingsgerichte, pedagogische aandachtspunten aangeboden. Deze aandachtspunten vormen tijdens de contactmomenten telkens een opstapje om opvoeding bespreekbaar te maken. Daarnaast organiseert het team ook praatavonden voor ouders met peuters tussen 18 en 24 maanden. Aan de hand van het themapakket "Peuters, lief maar lastig" worden ouders uitgenodigd om, ook met elkaar, over hun ervaringen met hun peuters te praten. Deze ervaringen worden verder geduid en geplaatst vanuit een ontwikkelingsperspectief, waarbij positieve interacties tussen ouder en kind worden opgemerkt en geaccentueerd.

"Ik wordt ik"

De regio Dilsen-Stokkem werkte het project 'Ik wordt ik' uit. In dit project bieden de teamleden aan alle ouders aandachtspunten aan rond de wil van het kind, het stellen van grenzen, straffen en belonen en koppigheid. Op deze manier wil het regioteam een positieve interactie tussen ouder en kind stimuleren en de inzichten, vaardigheden en het bekwaamheidsgevoel van de ouders aanscherpen en vergroten.

Pedagogisch consult

Het regioteam van Genk besteedt via pedagogische consulten op kritieke momenten in de ontwikkeling van het kind bijzondere aandacht aan de ontwikkeling en opvoeding van jonge kinderen. Het regioteam lid biedt tijdens het consult informatie aan, maar zorgt ervoor dat dit geen eenrichtingsverkeer is. Het regioteam lid tracht zo dicht mogelijk aan te sluiten bij wat de ouders op dat moment meemaken, o.a. door ouders en kinderen op het consultatiebureau te observeren.

Leesstimulering

Het regioteam van Hasselt zet concrete opvoedingsondersteunende acties op om de leesstimulering bij kinderen van 0 tot 3 jaar te bevorderen. Allochtone kinderen, vluchtelingen, kansarme kinderen en kinderen van woonwagengewoners vormen de prioritaire doelgroep. Het project heeft tot doel het leesplezier bij jonge kinderen aan te scherpen en te vergroten door de ouders ertoe aan te zetten om op een aangename en ontspannen manier met behulp van boekjes samen met hun kind bezig te zijn.

Groepsconsult Turkse ouders

Het regioteam van Lummen organiseert een groepsconsult voor Turkse ouders met kinderen van 10 maanden. In plaats van naar het individuele consult, komen de ouders met hun kinderen van 10 maanden naar een groepsconsult. Het hoofddoel van het groepsconsult ligt op het uitwisselen van ervaringen, tips en adviezen. Daarnaast wordt er informatie aangeboden over alledaagse opvoedingsvragen en over de ontwikkeling van kinderen in deze leeftijdsfase.

3.2 Ondersteuning van ouders bij opvoedingsvragen

Uit onderzoek blijkt dat een grote groep ouders (75 à 90%) vragen heeft over de ontwikkeling en opvoeding van hun kind. Enkele thema's waar ouders vaak vragen rond hebben, zijn: huilen, slapen, koppigheid, eten, zindelijkheid, ... 20 à 25% van de ouders heeft daarenboven behoefte aan professionele ondersteuning bij hun opvoedingsvragen. Kind en Gezin wil deze ouders een professionele ondersteuning op maat bieden. In dit kader investeerde Kind en Gezin in 2003 in de uitbouw van de methodiek van het pedagogisch adviseren. Pedagogisch adviseren is een makkelijk toegankelijke vorm van kortdurende individuele ondersteuning van ouders bij lichte opvoedingsproblemen. De ondersteuning wordt gegeven op basis van een specifieke opvoedingsvraag van de ouder tijdens specifiek daartoe geplande contacten. Het streefdoel is om in elke regio deze methodiek op een professionele manier aan ouders aan te bieden. In 2 regio's werd deze methodiek al aangeboden. In 2003 gingen 2 nieuwe regio's aan de slag met deze methodiek, namelijk de regio Deinze en de regio Sint-Niklaas. In 2004 start het pedagogisch adviseren in 24 nieuwe regio's. Een deel van deze regioteams trof hiervoor in 2003 al de nodige voorbereidingen.

3.3 Partners in opvoeding

De regioteams preventieve zorg van Kind en Gezin staan niet alleen op het terrein van opvoedingsondersteuning. Tal van andere organisaties bieden ondersteuning aan ouders bij de opvoeding van hun kinderen. Daarom bouwt Kind en Gezin opvoedingsondersteuning uit in een netwerk van interne en externe partners, waarin iedereen een eigen rol te vervullen heeft.

In het jaarverslag van 2002 meldden we de start van 10 INLOOP-teams. Deze teams worden erkend en gesubsidieerd door Kind en Gezin. Ze zijn actief in gemeenten of wijken waar veel kansarme gezinnen wonen. In hun werking gaat in de eerste plaats aandacht naar het opzetten van opvoedingsondersteunende activiteiten voor aanstaande ouders en ouders met kinderen tussen 0 en 3 jaar. In de dienstverlening aan kansarme gezinnen vormen zij een belangrijke partner voor de regioteams. Concreet bieden zij een waaier van ondersteuning aan, gaande van onthaal over groepswork tot vormen van zorgcoördinatie. In 2003 werd het eerste werkingsjaar van de INLOOP-teams geëvalueerd. Uit deze evaluatie bleek dat alle teams hun basisopdrachten realiseren en dat de beoogde doelgroepen worden bereikt. Tegelijkertijd stelden we vast dat er moet worden voortgewerkt aan de uitbouw en verbetering van de werking van de teams. Uit de evaluatie bleek dat de volgende punten specifieke aandacht verdienen: zorgcoördinatie, klanttevredenheid, kansarmoede en communicatie met de doelgroep. De grootste uitdaging voor de INLOOP-teams is de realisatie van klantparticipatie.

Hoofdstuk 1. Preventieve Gezinsondersteuning

Daarnaast zijn er in elke regio tal van andere partners in het kader van opvoedingsondersteuning. Regioteams worden gestimuleerd om met deze partners samen te werken. Deze samenwerking kan gaan van het toeleiden van gezinnen zowel naar het aanbod van Kind en Gezin als naar het aanbod van de partner tot het gezamenlijk aanbieden van opvoedingsondersteunende activiteiten (bv. infobijeenkomsten voor ouders, een opvoedingswinkel).

Ten slotte kiest Kind en Gezin ervoor om via partnerships en de ondersteuning van projecten optimaal gebruik te maken van de deskundigheid van andere partners en ruimte te scheppen voor vernieuwing. In het kader van de partnerships vermelden we de samenwerking met het Steunpunt Opvoedingsondersteuning van de provincie Limburg en het partnership met het Vormingscentrum voor de Begeleiding van het Jonge Kind. Deze partners met een grote deskundigheid inzake vorming en opvoedingsondersteuning werden ook in 2003 financieel ondersteund door Kind en Gezin.

In het kader van de ondersteuning van projecten vermelden we de vzw De Keerkring, het Huis der Gezinnen en het STOP-project. De Keerkring werkt als centrum voor opvoedingsondersteuning in het Waasland. Zij organiseren o.a. opvoedingsondersteunend groepswork voor kansarme ouders en de Opvoedingstelefoon voor alle ouders en opvoeders van kinderen van 0 tot 18 jaar.

Het Huis der Gezinnen is actief in de wijk Kuregem in Anderlecht en zet een geïntegreerde werking op voor gezinnen met jonge kinderen met onder meer groepsbijeenkomsten.

STOP (Steunpunt en Trainingscentrum Opvoeding) is een project van de vakgroep Ontwikkelings- en Persoonlijkheidspsychologie, Universiteit Gent. Het omvat een trainingsprogramma voor jonge kinderen (tussen 4 en 7 jaar) die thuis of op school al gedragsproblemen vertonen. Het programma richt zich zowel op de kinderen als op de ouders. Daarnaast worden leerkrachten, het CLB en andere plaatselijke welzijnswerkers gezien als belangrijke partners in het trainings- en begeleidingsproces.

4. BIJZONDERE ZORG EN HULPVERLENING

4.1 Hulpverlening aan kinderen in probleem- of crisissituaties

Ouders kunnen bij probleem- of crisissituaties met jonge kinderen een beroep doen op een aantal voorzieningen die door Kind en Gezin erkend en gesubsidieerd worden.

De centra voor kindercare en gezinsondersteuning (CKG's) bieden aan gezinnen met jonge kinderen een tijdelijke ondersteuning om een moeilijke periode door te komen. Naast het bieden van dag- en/of nachtopvang begeleiden deze centra de gezinnen ook thuis.

In 2002 hechtte de Raad van Bestuur van Kind en Gezin zijn principiële goedkeuring aan de concepttekst "Toekomstgerichte profilering van de centra voor kindercare en gezinsondersteuning. Conceptueel kader".

In de nieuwe profileringstekst werd de nadruk gelegd op het preventieve mandaat van deze sector. Er werd gefocust op de gezinnen waarbij voornamelijk sociale factoren de opvoeding belemmeren en eventueel leiden tot lichte gedrags- en/of emotionele problemen bij het kind. Belangrijk is dat de situatie van die aard is dat ze nog kan worden gekeerd door een vroegtijdig inwerken op de problemen en dat de gezinnen zelf, eventueel met hulp van een andere hulpverlener, de stap zetten om op deze hulpverlening een beroep te doen. Ook acute crisissituaties waar onmiddellijk een oplossing gevonden moet worden, behoren tot de indicaties. Met deze doelgroepomschrijving beoogden we een sterkere afgrenzing ten opzichte van de Bijzondere Jeugdbijstand en het Vlaams Fonds. Het was daarbij onze bedoeling om op basis van een omgevingsanalyse enerzijds in te spelen om "de leemte" inzake een preventief aanbod voor gezinnen met opvoedingsproblemen. Anderzijds wensten we door te zoeken naar een "unieke" doelgroep een overlapping met andere sectoren te vermijden.

In 2003 werd deze profileringstekst verder getoetst aan de dagdagelijkse werking van het CKG. Op basis van de ervaringen blijkt dat we opnieuw meer rekening moeten houden met de populatie die via de bijzondere jeugdbijstand naar het CKG wordt doorverwezen. Voor een groep van deze situaties blijkt het aanbod vanuit een CKG toch een meerwaarde te betekenen wegens zijn kindvriendelijke faciliteiten en zijn laagdrempeligheid.

Anderzijds is het de realiteit dat de bijzondere jeugdbijstand voor jonge kinderen enorm afhankelijk is van het aanbod van de CKG's. Dit heeft onder meer te maken met het tekort aan plaatsen in de bijzondere jeugdbijstand voor bijvoorbeeld jonge kinderen en met de wachtlijsten in de voorzieningen.

De feedback naar aanleiding van de toetsingsfase van de profileringstekst heeft ons ook geleerd dat Kind en Gezin nog verder moet investeren om binnen haar eigen dienstverlening het aanbod van de CKG's beter bekend te maken. Het is enkel onder deze voorwaarde dat het CKG zich verder zal kunnen profileren op een doelgroep van gezinnen met opvoedingsproblemen waarbij vroegtijdig op het probleem kan worden ingewerkt met een ambulante, semi-residentieel en residentieel aanbod en waarbij gezinnen zelf bereid zijn om op deze hulpverlening een beroep te doen.

Op verzoek van de ouder(s) of van de plaatsvervanger(s) is bij een probleem- of crisissituatie ook kortstondige opvang mogelijk in een opvanggezin dat is aangesloten bij een dienst voor private gezinsplaatsing. Zowel de gezinnen als de opvanggezinnen worden professioneel ondersteund door deze diensten. In 2003 is Kind en Gezin samen met de sector gekomen tot een profileringstekst, waardoor ook deze hulpverlening duidelijker gepositioneerd wordt binnen het aanbod van opvoedingsondersteuning door Kind en Gezin. Ook hier ligt de nadruk op het preventieve mandaat van deze diensten, die een nieuwe naam gekregen hebben die beter hun mandaat verwoordt, namelijk "diensten voor gezinsondersteunende pleegzorg".

Aantal voorzieningen

	2002	2003
Centra voor kinderopvang en gezinsondersteuning	23	23
Kinderopvangcentrum voor gehandicapten	1	1
Diensten voor private gezinsplaatsing	4	4
Projecten met een semi-residentieel en/of ambulante aanbod	3	3

1.11 Aantal voorzieningen voor kinderen in probleem- of crisissituaties

Aantal plaatsen

	2002	2003
Centra voor kinderopvang en gezinsondersteuning	1 450	1 450
Kinderopvangcentrum voor gehandicapten	60	60
Diensten voor private gezinsplaatsing	161 (1)	144 (1)
Projecten met een semi-residentieel en/of ambulante aanbod	45 (2)	49 (2)

1.12 Aantal erkende plaatsen in voorzieningen voor kinderen in probleem- of crisissituaties

(1) Aantal opvanggezinnen dat in de loop van het jaar kinderen opving

(2) Aantal begeleide gezinnen met kinderen

4.2 Kindermishandeling

De activiteiten van Kind en Gezin inzake kindermishandeling ontplooiën zich op twee sporen: Enerzijds staat de preventie van kindermishandeling centraal. Op dit punt wil de instelling zich engageren om gezinnen met jonge kinderen nog beter te ondersteunen en de problematiek in de kijker te houden. Anderzijds neemt Kind en Gezin een aantal initiatieven om in de beleidsontwikkeling de nodige aandacht voor kindermishandeling te vragen.

Kind en Gezin wil zich ertoe verbinden om gezinnen met jonge kinderen permanent en zeer gericht te ondersteunen op het vlak van opvoeding, zodat kinderen binnen het gezin respectvol worden bejegend. Nog voor het fout loopt, wordt geïnvesteerd in gezinnen via de gezinsbezoeken en de consulten op de consultatiebureaus. Ouders worden maximaal ondersteund en zo nodig geholpen bij het vervullen van hun ouderrol.

Om ouders beter te ondersteunen in deze opvoedingstaak wil Kind en Gezin ook investeren in het vroegtijdig onderkennen van en doorverwijzen bij risico's op problematische opvoedingssituaties. Het onderscheiden van opvoedingssituaties die voor kinderen een ernstige bedreiging vormen, is een moeilijke taak voor onze praktijkwerkers.

Om onze regioteamleden hierin te ondersteunen werd in opdracht van Kind en Gezin de schaal 'Risico's op ernstig problematische opvoedingssituaties' ontwikkeld (Hellinckx e.a., 2001).

Het is duidelijk dat het hanteren van een dergelijk instrument niet eenvoudig is en de nodige oefening vraagt.

Om deze schaal zo optimaal mogelijk te kunnen gebruiken, werd in de periode van september 2002 tot april 2003 aan alle regioteams een vormingspakket hierover gegeven. Tijdens deze vorming werd er ingegaan op opvoeden, risicofactoren voor de opvoedingssituatie, de inhoud en het gebruik van de schaal (praktisch en ethisch). Na een daaropvolgende proefperiode volgde er, in 2003, in elk team een bespreking van ervaringen en moeilijkheden bij het gebruik van de schaal.

Sedert een jaar probeert elke regio de schaal zo goed mogelijk te gebruiken. Dit gebruik wordt van nabij opgevolgd en er gaat heel wat aandacht naar het bespreken van ervaringen bij het gebruik van dit instrument.

Naar aanleiding van de confrontatie met situaties die fataal zijn afgelopen in de eigen dienstverlening heeft Kind en Gezin beslist om nog sterker te investeren in een goede preventieve aanpak en een goede detectie van kindermishandeling binnen de eigen dienstverlening.

Kindermishandeling is vanaf 2003 binnen Kind en Gezin een topprioriteit.

Naast de implementatie van het instrument 'Risico's op ernstig problematische opvoedingssituaties' investeerde Kind en Gezin ook in het uitwerken van een plan van aanpak voor een betere preventieve aanpak en detectie van risicosituaties en situaties van kindermishandeling.

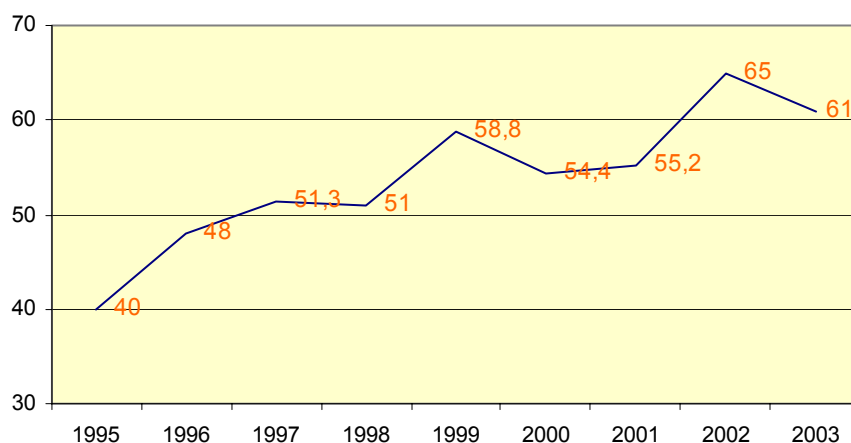
Kind en Gezin wil ook de preventie van de problematiek van kindermishandeling in de kijker houden door informatie te verspreiden, preventieprojecten op touw te zetten en sensibiliserende acties te ondernemen in samenwerking met partners.

In dit kader heeft Kind en Gezin in 2003, samen met de vertrouwenscentra kindermishandeling, aan de uitwerking van een bekendmakingscampagne van de sector gewerkt. Deze campagne bestaat uit het opmaken van een gezamenlijke website voor de 6 vertrouwenscentra en het bekendmaken van het bestaan en de werking van deze centra. De campagne zal in 2004 gelanceerd worden.

Kind en Gezin vervult ook een *aantal taken op beleidsuitvoerend niveau*, waaronder de *erkenning* en de *subsidiering* van de vertrouwenscentra kindermishandeling. In elke Vlaamse provincie en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is er een vertrouwenscentrum kindermishandeling. Al wie een situatie van kindermishandeling kent of er een vermoeden van heeft, kan er terecht. Deze centra zorgen voor de eerste opvang, voor de doorverwijzing en voor het coördineren en opvolgen van de hulpverlening. In sommige gevallen staan ze in voor de hulpverlening aan mishandelde kinderen en hun gezinnen.

De zes vertrouwenscentra kindermishandeling noteerden in 2003 in totaal 5615 meldingen van vermoedens van mishandeling bij minderjarigen. Deze 5615 meldingen betroffen in totaal 7779 minderjarigen.

Evolutie aantal gemelde kinderen

1.13 Vertrouwenscentra: evolutie van het aantal gemelde kinderen per 10 000 onder de 18 jaar
 Bron: Kind en Gezin - Registratie bij de vertrouwenscentra kindermishandeling

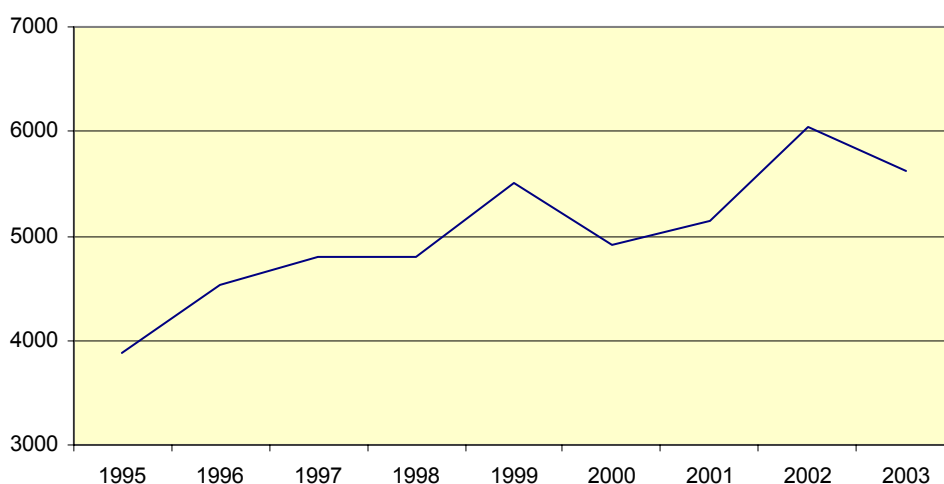
In 2003 bedroeg het aantal meldingen per 10 000 kinderen 61,0 (voor het Vlaams Gewest). In grafiek 1.15 wordt de evolutie per 10 000 kinderen weergegeven sinds 1995.

Meldingen

	2002	2003
Aantal meldingen	6 037	5 615
Aantal betrokken kinderen	8 252	7 779

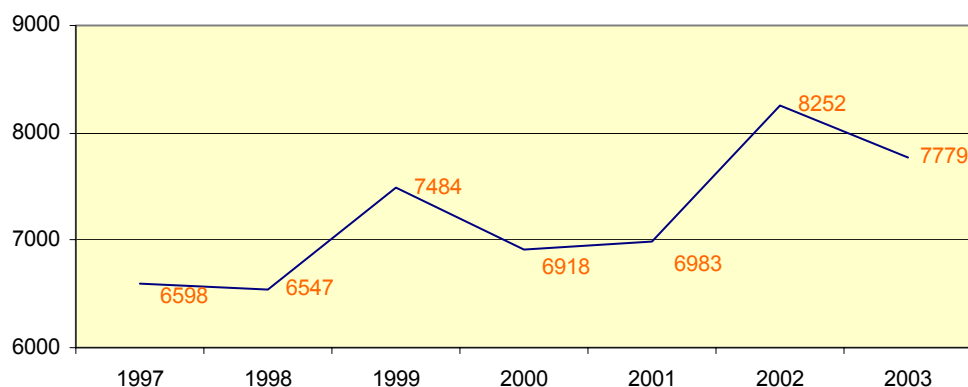
1.14 Aantal meldingen van kindermishandeling of -verwaarlozing
 Bron: Kind en Gezin - Registratie bij de vertrouwenscentra kindermishandeling

Evolutie aantal meldingen

1.15 Evolutie van het aantal meldingen van mishandeling of verwaarlozing sinds 1995
 Bron: Kind en Gezin - Registratie bij de vertrouwenscentra kindermishandeling

Evolutie aantal gemelde kinderen

1.16 Evolutie van het aantal gemelde kinderen van mishandeling of verwaarlozing sinds 1997

Bron: Kind en Gezin - Registratie bij de vertrouwenscentra kindermishandeling

Tegenover van vorig jaar is er een daling, zowel wat betreft het aantal meldingen als wat betreft het aantal gemelde kinderen. Het aantal meldingen is in totaal gedaald met 7,0% en het aantal gemelde kinderen met 5,7%.

Gemelde problematiek

	2002		2003	
	Aantal	%	Aantal	%
Seksueel misbruik: incest	1 236	15,0	1 117	14,4
Seksueel misbruik: geen incest, onbekend of het incest is	663	8,0	629	8,1
Totaal seksueel misbruik	1 899	23,0	1 746	22,5
Lichamelijke mishandeling	1 334	16,2	1 355	17,4
Lichamelijke verwaarlozing	1 032	12,5	966	12,4
Totaal lichamelijke mishandeling en verwaarlozing	2 366	28,7	2 321	29,8
Emotionele mishandeling	871	10,6	870	11,2
Emotionele verwaarlozing	587	7,1	529	6,8
Totaal emotionele mishandeling en verwaarlozing	1 458	17,7	1 399	18,0
Münchhausen by proxy-syndroom	58	0,7	24	0,3
Risicosituatie mishandeling/verwaarlozing	1 283	15,5	1 217	15,6
Onduidelijke problematiek, twijfel	629	7,6	619	8,0
Verwerkingsproblematiek t.g.v. vroegere mishandeling/verwaarlozing	134	1,6	107	1,4
Geen mishandeling, ander probleem	425	5,2	346	4,4

Algemeen totaal **8 252 100,0** **7 779 100,0**

1.17 Gemelde kinderen naar gelang de belangrijkste gemelde problematiek
(percentage)

Bron: Kind en Gezin - Registratie bij de vertrouwenscentra kindermishandeling

Lichamelijke mishandeling en verwaarlozing is net als in de vorige jaren de meest gemelde vorm van kindermishandeling. Bij 2321 kinderen of 29,8% van de gemelde kinderen signaleerden de melders deze vorm van kindermishandeling.

Seksueel misbruik blijft eveneens een belangrijke gemelde vorm van mishandeling (1746 kinderen of 22,4%). In 64,0% van de gevallen geeft de melder aan dat het vermoedelijk gaat om intrafamiliaal seksueel misbruik (incest). Bij de rest gaat het om een melding van extrafamiliaal misbruik, wat wil zeggen dat de vermoedelijke dader niet behoort tot de huiselijke kring van het kind of geen verwant (tot de 3e graad) van het kind is.

Emotionele mishandeling of verwaarlozing (1399 kinderen of 18,0%) is de op twee na vaakst gemelde problematiek.

46,7% van de meldingen komt uit de primaire omgeving van het kind; de biologische moeder blijft degene die het vaakst meldt (16,5% van het totale aantal meldingen). Het slachtoffer zelf meldt slechts in 1,3% van de gevallen. 51,4% van de meldingen kwam van professionelen (19,7% vanuit de school of een voorschoolse voorziening, 17,0% van hulpverleners uit de gezondheidszorg, 8,3% vanuit welzijnsorganisaties, 4,6% vanuit de bijzondere jeugdzorg en 1,8% vanuit justitiële instanties).

4.3 Adoptie

In afwachting van de nieuwe regelgeving begeleidt Kind en Gezin, in samenwerking met diverse erkende diensten, binnenlandse en buitenlandse adoptie in Vlaanderen. In de verschillende stadia van de adoptieprocedure staan de rechten van het kind altijd centraal. De adoptiediensten worden net als de voorbereidingscentra en de evaluatieteams erkend door de minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, op advies van Kind en Gezin. Naast deze adviserende taak heeft Kind en Gezin ook een taak in het begeleiden van de voorbereidingscentra, de evaluatieteams en de adoptiediensten. Kind en Gezin is ook de gesprekspartner voor federale en internationale overheden die informatie wensen over het adoptiegebeuren in de Vlaamse Gemeenschap.

Als Vlaamse centrale autoriteit inzake adoptie leverde Kind en Gezin een bijdrage aan het tot stand komen van een nieuwe regelgeving met betrekking tot adoptie op het Vlaamse niveau. Het centraal stellen van het kind werd hier steeds benadrukt.

Het nieuwe adoptiedecreet zal volledig aansluiten op de nieuwe federale adoptiewet die goedgekeurd werd op 20 maart 2003 en eveneens gebaseerd is op de principes van het Haags Adoptieverdrag. De nieuwe federale adoptiewet en het nieuwe decreet inzake adoptie zullen tegelijkertijd in werking treden.

Aanmelding, voorbereiding, evaluatie en beginseltoestemming

	2002	2003
Aanmeldingen kandidaat-adoptanten	345	320
Vorbereidingen kandidaat-adoptanten via voorbereidingscentra	198	184
Evaluaties van kandidaat-adoptanten via centra voor algemeen welzijnswerk	188	210
Aantal uitgereikte beginseltoestemmingen	198	249

1.18 Beginseltoestemmingen: aantal aanmeldingen, voorbereidingen, evaluaties en uitgereikte beginseltoestemmingen

Geadopteerde kinderen

	2002		2003	
	Aantal	%	Aantal	%
<i>In België geboren</i>	32	14,6	21	11,3
<i>Uit het buitenland afkomstig</i>				
India	18	8,2	12	6,5
Vietnam	28	12,8	4	2,2
Cambodja	1	0,5	20	10,8
China	42	19,2	49	26,3
Roemenië	1	0,5	0	0,0
Ethiopië	22	10,0	29	15,6
Filipijnen	11	5,0	9	4,8
Rusland	12	5,5	13	7,0
Haïti	29	13,2	5	2,7
Colombia	5	2,3	3	1,6
Moldavië	0	0,0	0	0,0
Ecuador	3	1,4	2	1,1
Bulgarije	2	0,9	0	0,0
Thailand	1	0,5	5	2,7
Sri Lanka	7	3,2	7	3,8
Chili	0	0,0	0	0,0
El Salvador	0	0,0	0	0,0
Bolivia	0	0,0	0	0,0
Zuid-Afrika	5	2,3	7	3,8
Totaal uit het buitenland afkomstig	187	85,5	165	88,7
Algemeen totaal	219	100,0	186	100,0

1.19 Voor adoptie geplaatste kinderen: aantal volgens land van herkomst

Bron: Kind en Gezin - Statistiek Adoptie

5. WERKEN AAN KWALITEITZORG

In 2003 werd gevolg gegeven aan de sectorspecifieke regelgevingen die in 2002 werden goedgekeurd voor de adoptiesector, de consultatiebureaus voor het jonge kind, de centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning en de vertrouwenscentra kindermishandeling. In deze regelgevingen gaat er namelijk heel veel aandacht naar het aspect gebruikersgerichtheid, onder meer via informatie aan de gebruikers, inspraak van de gebruikers, tevredenheidsmeting bij de gebruikers en het beschikken over een klachtenprocedure.

Daarom werd in de voormelde sectoren voorzien in opleiding tot kwaliteitszorg, die gefinancierd werd door Kind en Gezin; daarnaast werden aan deze sectoren ook (vrij geringe) financiële middelen verleend om de invoering van kwaliteitszorg te ondersteunen.

Verder kunnen de voorzieningen terecht bij de afdeling voor advies over de toepassing van de nieuwe regelgeving.

Hoofdstuk 1. Preventieve Gezinsondersteuning

Eind 2003 werd ook een klantcontactonderzoek afgerond, waarvan de uitvoering werd uitbesteed aan Censydiam. De gebruikte methodiek bestond in de eerste fase uit een kwalitatief onderzoek dat een duidelijk zicht bood op de materie en zo de organisatie in staat stelde een goed onderbouwde vragenlijst op te maken die in de tweede fase op grote schaal werd voorgelegd aan de klanten. Daarbij werd voldoende aandacht besteed aan de ouders die regelmatig gebruikmaken van de fysieke contacten (gezinsbezoeken en consulten), maar ook aan dat deel van de doelgroep dat geleidelijk minder gebruik gaat maken van die persoonlijke contacten (de zogenoemde afhakers), en tot slot ging er in verhouding bijzonder veel aandacht naar de jongste doelgroep.

Uit de studie bleek ten eerste dat de doelgroep, (aanstaande) ouders met jonge kinderen, vooral een viertal basisdiensten kent en waardeert bij Kind en Gezin, namelijk vaccineren, meten en wegen, opvolging van fysieke en motorische ontwikkeling en info over voeding. De andere diensten, zoals info over kinderopvang, over zwangerschap en geboorte, advies bij voedingsproblemen, informatie over opvoeding, over verzorging, over veiligheid en de rol van een klankbord, bleken uit het onderzoek minder bekend. De grote meerderheid vond verder dat er geen diensten ontbreken bij Kind en Gezin. De klanten gaven ook aan dat de dienstverlening het best al vroeger kan worden bekendgemaakt, meer bepaald tijdens de zwangerschap.

Verder blijkt dat de bevroegde (aanstaande) ouders er veel belang aan hechten dat de informatie op elk moment beschikbaar is en meerdere keren wordt gegeven. Voor afhakers geldt dan nog dat ze van thuis uit gebruik willen kunnen maken van de dienstverlening. Zij staan, net als de klanten, meestal nog open voor Kind en Gezin, want ze geven aan eigenlijk 'tevreden' te zijn over haar dienstverlening en haar medewerkers, maar ze haakten vooral af om praktische redenen.

Hoofdstuk 2.

KINDEROPVANG

Vernieuwing kinderopvang gestart

In 2003 lijkt de vernieuwing van de kinderopvang, waarvoor in 2002 het startschot was gegeven, definitief op gang gekomen. De krachtige activiteit rond kinderopvang kristalliseert zich rond bepaalde actiepunten: het sociaal statuut voor onthaalouders, de kwantiteit, de kwaliteit met het werken rond zelfevaluatie en ten slotte de vernieuwing zelf.

Op 1 april 2003 werd het sociaal statuut voor onthaalouders van kracht. Het doel ervan was sociale zekerheid bezorgen aan onthaalouders en daardoor deze opvangvorm opnieuw sterk verankeren. Het sociaal statuut moest de bestaande onthaalouders motiveren om te blijven en nieuwe kandidaten aantrekken. De daling van het aantal onthaalouders lijkt vanaf 1 april te zijn gestopt. Om het positieve effect te versterken, werd besloten tot een brede informatiecampagne die in het najaar werd voorbereid. De campagne zelf werd gepland voor 2004.

Het invoeren van het sociaal statuut verliep moeizaam. De Raad van Bestuur moest advies geven over nieuwe besluiten van de Vlaamse regering en nam beslissingen over de wijze waarop het systeem in Vlaanderen concreet werd ingepast. Kind en Gezin heeft sterk en positief meegewerkt om de invoering zo soepel mogelijk te laten verlopen en om voor elk nieuw probleem dat zich voordeed een oplossing te helpen zoeken. Hoewel Kind en Gezin geen verantwoordelijkheid draagt inzake dit federale statuut, was deze inspanning ten volle verantwoord door het grote belang van het statuut voor de onthaalouders en voor de kinderopvang. Informatie, communicatie, vorming, subsidiëring en vooral snelheid waren daarbij sleutelpunten.

De kwantiteit verhogen bleef een grote zorg. De Werkgelegenheidsconferentie bracht 1400 plaatsen op in de buitenschoolse opvang. Kind en Gezin zorgde prompt voor een planningsoefening en een realisatie van deze plaatsen. Voor de flexibele opvang besloot de conferentie tot de creatie van 100 banen. Kind en Gezin bereidde meteen de realisatie voor en gaf advies over een ministerieel besluit hierover.

Niet alle in de loop van de voorbije jaren toegekende plaatsen werden ook gerealiseerd. Een dossier werd voorbereid om de vrijgekomen plaatsen te herbesteden. De zelfstandige initiatieven staan in voor een belangrijk aantal plaatsen. Een plan van aanpak werd goedgekeurd om op verschillende terreinen de voorwaarden voor zelfstandige ondernemers in de kinderopvang te verbeteren.

Ook kleinere ondernemingen kunnen problemen hebben met kinderopvang voor hun medewerkers. Een aangepaste infocampagne werd gevoerd. Op het federale vlak werden uitgaven voor kinderopvang door bedrijven fiscaal aftrekbaar gemaakt. Kind en Gezin bereidde de toepassing hiervan in Vlaanderen voor.

Kwantiteit in de kinderopvang moet onlosmakelijk samengaan met kwaliteit. Kind en Gezin gaat dan ook uit van het recht voor elk kind op maximale kansen op ontwikkeling. Op diverse terreinen werd gewerkt aan de bevordering van de opvangkwaliteit.

Een partnerschap werd aangegaan met het Centrum voor Ervaringsgericht Onderwijs om voor de kinderopvang een zelfevaluatie-instrument te ontwikkelen op basis van het welbevinden en de betrokkenheid van het kind. Voor de zelfstandige kinderopvang werd netwerking mogelijk gemaakt en ook de ondersteuning ervan door een partner-vzw.

Kind en Gezin werkte ook in 2003 heel intens verder aan de versterking en verbreding van het Lokaal Overleg Kinderopvang en het lokale opvangbeleid. In het kader hiervan werd een advies geformuleerd over een ontwerp van nieuwe regelgeving. Ook werden alle beleidsopties geïnventariseerd en voor iedereen toegankelijk gemaakt.

De vernieuwing in de kinderopvang kreeg in 2003 een sterke stimulans door het rapport van de Toekomstgroep dat op verzoek van de voogdijminister werd opgemaakt. Een Vernieuwingsgroep werkte daarnaast aan projectvoorstellen op korte termijn.

Op basis van beide rapporten werkte de Raad van Bestuur aan een actieplan om de vernieuwing ook effectief te realiseren. Die vernieuwing kreeg al vorm in concrete voorstellen en besluiten. Het gaat hierbij om de loskoppeling van erkenning en subsidiëring, de uitbreiding van de opleidingen en eindstudiebewijzen die toegang verlenen tot het werken in de kinderopvang. Kind en Gezin werkte ook mee aan het project EVC (Erkenning van Verworven Competenties).

In het kader van en als voorbereiding op de vernieuwing werd heel wat onderzoekswerk verricht of opgestart. Een profiel van starters en stoppers als onthaalouders werd opgemaakt. De doorlichting van de diensten voor opvanggezinnen naar werkdruk en takenpakket ging van start. Het aandeel van de langdurige en de kortstondige opvang in de buitenschoolse kinderopvang werd in kaart gebracht met het oog op een mogelijke herschikking. De leefbaarheid van mini-crèches was het voorwerp van een onderzoek waarmee in 2003 werd begonnen.

Kind en Gezin werkte in 2003 mee aan het onderzoek van het Rekenhof naar de rechtmatigheid van de VIPA-subsidiëring, aan het onderzoek van KPMG naar de risico's in de betaalstromen voor de kinderopvang en aan het onderzoek van het Rekenhof rond de afstemming van het zorgaanbod op de kwantitatieve beleidsdoelstellingen. Al deze rapporten worden verwacht in 2004.

Ten slotte werd in 2003 een versterking van de trend vastgesteld van klachten, meldingen en vaststellingen van gevaarsituaties. Deze gevaarsituaties zijn van diverse aard: fysiek en psychisch. Daarom werd er gewerkt aan een verbetering van de procedures voor de behandeling ervan. In 2003 kregen voeding en hygiëne naar aanleiding van een aantal incidenten grote aandacht; ook in de volgende jaren zullen dit kernactiepunten blijven.

2003 was dan ook een scharnierjaar voor de vernieuwing in alle opvangdomeinen.

Will Verniest
afdelingshoofd Kinderopvang

1. KINDEROPVANG IN CIJFERS

1.1 Aantal opvangplaatsen

Eind 2003 waren er in totaal 65 668 erkende opvangplaatsen. Ten opzichte van 2002 is dit een verhoging met 751 plaatsen (1,2%).

In de *kinderdagverblijven* nam het aantal plaatsen toe met 98 (0,7%), in de *diensten* was er een afname met 56 (0,2%), de *buitenschoolse opvang in aparte lokalen van een kinderdagverblijf* groeide met 23 plaatsen (2,3%) en in de *initiatieven voor buitenschoolse opvang* was er een toename met 686 plaatsen (3,4%).

Bij de *zelfstandige onthaalouders* onder toezicht waren er eind 2003 7119 plaatsen, bij de *mini-crèches onder toezicht* 10 228 en bij de *zelfstandige kinderdagverblijven* onder toezicht 4328. Samen zijn dit 21 675 plaatsen in opvangvoorzieningen die *onder toezicht* staan van Kind en Gezin. In vergelijking met 2002 is dit een stijging met 3,3%.

De *zelfstandige onthaalouders* realiseren 32,8% van de zelfstandige opvangplaatsen onder toezicht, de *mini-crèches* 47,2% en de *zelfstandige kinderdagverblijven* 20,0%.

In totaal waren er eind 2003 87 343 opvangplaatsen erkend, gesubsidieerd of onder toezicht van Kind en Gezin. Dit is een stijging met 1,7% of 1450 plaatsen.

Wat het aantal *opvangplaatsen per provincie* betreft, had Antwerpen eind 2003 het grootste aantal plaatsen in kinderdagverblijven. Limburg had het laagste aantal.

Ook in de diensten voor opvanggezinnen telde Antwerpen het grootste aantal plaatsen. Het Brussels Gewest kende het kleinste aantal plaatsen.

Het aantal plaatsen voor buitenschoolse opvang in aparte lokalen van een kinderdagverblijf was het hoogst in West-Vlaanderen, hoewel het aantal plaatsen in Limburg in dezelfde orde van grootte ligt. In het Brussels Gewest waren er geen plaatsen voor buitenschoolse opvang in aparte lokalen van een kinderdagverblijf.

Het aantal plaatsen in de sector van de initiatieven voor buitenschoolse opvang was eind 2003 het grootst in Antwerpen, het kleinst in het Brussels Gewest.

Wat het aantal plaatsen in de zelfstandige sector betreft, stellen we vast dat in de *mini-crèches* West-Vlaanderen het grootste aantal opvangplaatsen had. In Limburg was het aantal plaatsen het laagst. Voor de zelfstandige kinderdagverblijven was het aantal plaatsen duidelijk het hoogst in het Brussels Gewest. Voor dit soort voorziening telde Limburg het kleinste aantal plaatsen. Het aantal plaatsen bij zelfstandige onthaalouders was duidelijk het grootst in West-Vlaanderen en het kleinst in het Brussels Gewest.

Algemeen gezien telde de provincie Antwerpen het grootste aantal plaatsen, gevolgd door de provincie Oost-Vlaanderen. Het Brussels Gewest en Limburg hadden het geringste aantal opvangplaatsen.

Opvangplaatsen

	2002	2003
Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin		
Kinderdagverblijven	14 007	14 105
Diensten voor opvanggezinnen	29 776	29 720
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven	1 000	1 023
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	20 134	20 820
Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin	64 917	65 668

Met attest van toezicht van Kind en Gezin

Mini-crèches	9 525	10 228
Zelfstandige kinderdagverblijven	4 213	4 328
Zelfstandige onthaalouders	7 238	7 119

Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin	20 976	21 675
---	--------	---------------

Algemeen totaal	85 893	87 343
------------------------	---------------	---------------

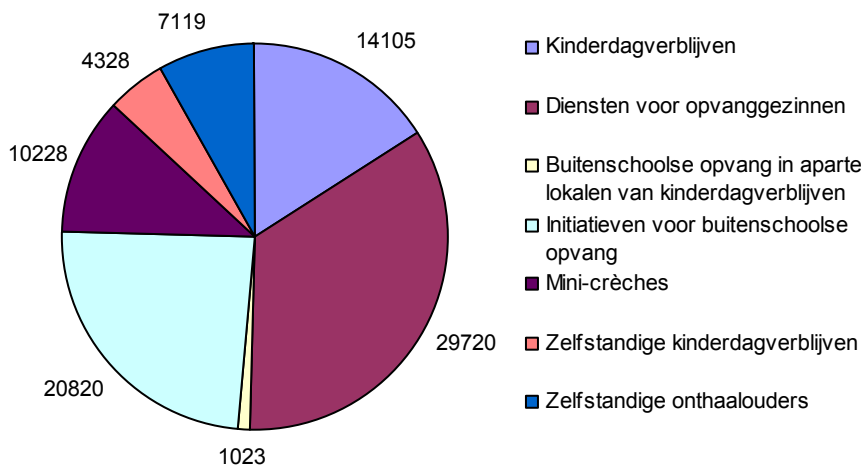
2.1 Aantal plaatsen in erkende en/of gesubsidieerde opvangvoorzieningen en in opvangvoorzieningen met een attest van toezicht

Opvangplaatsen per provincie

	Antwerpen	Vlaams- Brabant	Brussels Gewest	West- Vlaanderen	Oost- Vlaanderen	Limburg
<i>Erkend (en gesubsidieerd)</i>						
<i>door Kind en Gezin</i>						
Kinderdagverblijven	3 402	3 191	1 894	1 719	2 723	1 176
Diensten voor opvanggezinnen	8 764	4 256	40	5 180	6 944	4 536
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven	53	146	0	291	250	283
Initiatieven voor buiten- schoolse opvang	4 924	3 060	204	3 789	4 684	4 159
Totaal erkend (en gesubsidi- eerd) door Kind en Gezin	17 143	10 653	2 138	10 979	14 601	10 154
<i>Met attest van toezicht</i>						
<i>van Kind en Gezin</i>						
Mini-crèches	2 186	1 781	1 211	2 369	2 283	398
Zelfstandige kinderdagverblijven	624	684	2 203	158	566	93
Zelfstandige onthaalouders	893	1 198	155	2 992	1 700	181
Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin	3 703	3 663	3 569	5 519	4 549	672
Algemeen totaal	20 846	14 316	5 707	16 498	19 150	10 826

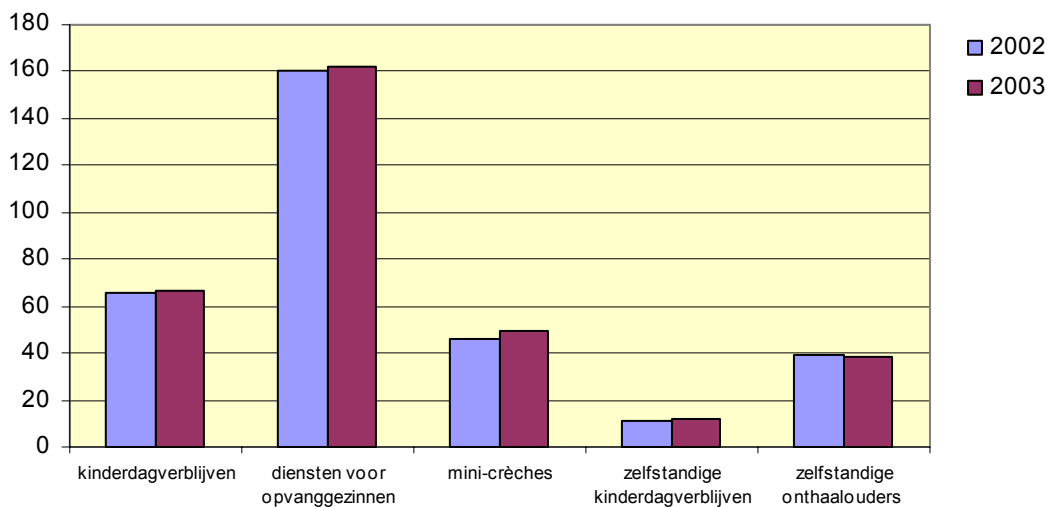
2.2 Aantal plaatsen in erkende en/of gesubsidieerde opvangvoorzieningen en in opvangvoorzieningen met attest van toezicht per provincie - 2003

Aantal plaatsen in de verschillende opvangvoorzieningen

2.3 Aantal plaatsen in erkende en/of gesubsidieerde opvangvoorzieningen en in opvangvoorzieningen met een attest van toezicht - 2003

Opvangplaatsen per duizend kinderen

2.4 Aantal plaatsen per 1000 kinderen onder de 3 jaar in het Vlaams Gewest

Opvangplaatsen per 1000 kinderen onder de 3 jaar in het Vlaams Gewest (1)

	2002	2003
Erkend en gesubsidieerd door Kind en Gezin		
Kinderdagverblijven	65,6	66,7
Diensten voor opvanggezinnen	160,3	162,1
Totaal erkend en gesubsidieerd door Kind en Gezin	225,9	228,8

Met attest van toezicht van Kind en Gezin

Mini-crèches	45,7	49,2
Zelfstandige kinderdagverblijven	11,4	11,6
Zelfstandige onthaalouders	39,2	38,0
<hr/>		
Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin	96,3	98,8
<hr/>		
Algemeen totaal	322,2	327,6

2.5 Aantal opvangplaatsen per 1000 kinderen onder de 3 jaar in het Vlaams Gewest

(1) Deze cijfers zijn enigszins overschat, omdat ook kinderen boven de 3 jaar worden opgevangen in de vermelde voorzieningen. Het is evenwel niet mogelijk om het aantal plaatsen dat gebruikt wordt voor buitenschoolse opvang te ramen

1.2 Aantal opvangvoorzieningen

Eind 2003 functioneerden er 328 kinderdagverblijven en 197 diensten voor opvanggezinnen. Daarvan waren er 33 kinderdagverblijven die buitenschoolse opvang in aparte lokalen organiseerden. In vergelijking met 2002 was er een minimale stijging van het aantal kinderdagverblijven en een minimale daling van het aantal diensten voor opvanggezinnen. Het aantal kinderdagverblijven met buitenschoolse opvang in aparte lokalen is gelijk gebleven.

Eind 2003 waren er 213 initiatieven voor buitenschoolse opvang, wat een lichte stijging is tegenover 2002. Globaal genomen is er dus weinig veranderd in het aantal erkende opvangvoorzieningen tegenover 2002.

Eind 2003 waren er 670 mini-crèches, 111 zelfstandige kinderdagverblijven en 1332 zelfstandige onthaalouders onder toezicht van Kind en Gezin. In vergelijking met 2002 is zowel het aantal mini-crèches als het aantal zelfstandige kinderdagverblijven gestegen. Het aantal zelfstandige onthaalouders blijft verder dalen.

Opvangvoorzieningen

	2002	2003
<hr/>		
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven	325	328
Diensten voor opvanggezinnen	200	197
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven	33	33
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	210	213
<hr/>		
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>		
Mini-crèches	640	670
Zelfstandige kinderdagverblijven	105	111
Zelfstandige onthaalouders	1 434	1 332

2.6 Aantal erkende en/of gesubsidieerde opvangvoorzieningen en aantal opvangvoorzieningen met attest van toezicht

1.3 Aantal ingeschreven kinderen

In 2003 waren er 78 992 kinderen ingeschreven in de erkende voorschoolse opvang en 37 254 in de voorschoolse opvang met attest van toezicht, een totaal van 116 246. Het aantal ingeschreven kinderen is gestegen met 1586 (+1,4%).

In de buitenschoolse opvang waren er in 2003 132 718 kinderen ingeschreven in de erkende opvang en 4966 in de opvang met attest van toezicht. Het totale aantal ingeschreven kinderen is ongeveer status-quo gebleven (-0,3%). De initiatieven voor buitenschoolse opvang nemen in de buitenschoolse opvang een belangrijke plaats in. In 2003 waren er 103 497 kinderen ingeschreven.

Ingeschreven kinderen (1)

	Voorschools (2)		Buitenschools	
	2002	2003	2002	2003
Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin				
Kinderdagverblijven	28 013	28 342	6 497	6 367
Diensten voor opvanggezinnen	49 081	50 650	23 673	22 854
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	NB	NB	103 260	103 497
Totaal erkend en gesubsidieerd door Kind en Gezin	77 094	78 992	133 430	132 718
Met attest van toezicht van Kind en Gezin				
Mini-crèches	19 336	19 716	1 947	2 222
Zelfstandige kinderdagverblijven	6 389	6 026	1 591	1 742
Zelfstandige onthaalouders	11 841	11 512	1 107	1 002
Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin	37 566	37 254	4 645	4 966
Algemeen totaal	114 660	116 246	138 075	137 684

2.7 Aantal ingeschreven kinderen volgens soort opvang

(1) Ingeschreven kinderen = minstens 1 dag aanwezig in de loop van het kalenderjaar

(2) Kinderen die nog niet naar school gaan of kinderen in de overgangperiode tussen opvang en basisschool

NB: niet beschikbaar

Voorschoolse opvang en buitenschoolse opvang in verschillende opvangvoorzieningen

2.8 Ingeschreven kinderen: aandeel voorschoolse opvang en buitenschoolse opvang in de verschillende opvangvoorzieningen (percentage) – 2003

1.4 Aantal verblijfsdagen

In de kinderdagverblijven werden in 2003 ruim 2,7 miljoen prestaties geleverd. Het totale aantal verblijfsdagen is zogoed als status-quo gebleven ten opzichte van vorig jaar. Het aantal verblijfsdagen in buitenschoolse opvang is wel sterk gedaald. Opvallend is de sterke toename van het aantal 1/3-verblijfsdagen in de voorschoolse opvang.

In de diensten voor opvanggezinnen werden in 2003 in totaal ruim 4,8 miljoen prestaties geleverd. Dit is een afname met 1,1%. Het aantal verblijfsdagen in voorschoolse opvang kent een sterkere daling dan het aantal verblijfsdagen in buitenschoolse opvang. Ook hier is er een sterke toename van het aantal 1/3-verblijfsdagen in de voorschoolse opvang.

Gewone dagopvang gebeurt overwegend gedurende volle dagen, zowel in kinderdagverblijven (85,1%) als in diensten voor opvanggezinnen (81,2%).

In de initiatieven voor buitenschoolse opvang werden in 2003 ruim 3,9 miljoen prestaties geleverd. Het aantal prestaties is hiermee licht gestegen (+1,1%) ten opzichte van vorig jaar. Bij de buitenschoolse opvang in aparte lokalen van een kinderdagverblijf werden zo'n 210 000 prestaties geleverd, wat heel wat lager ligt dan in 2002 (-10,8%).

Verblijfsdagen

	Kinderdagverblijven		Diensten voor opvanggezinnen	
	2002	2003	2002	2003
Voorschoolse opvang				
Volle verblijfsdagen	2 270 498	2 296 378	3 223 072	3 247 674
Halve verblijfsdagen (1)	419 460	372 290	782 682	705 138
1/3-verblijfsdagen (2)	14 799	30 150	27 573	45 276
Aantal prestaties (3)	2 704 757	2 698 818	4 033 327	3 998 088
	(100,0)	(99,8)	(100,0)	(99,1)
Aantal herleide prestaties (4)	2 485 161	2 492 573	3 623 604	3 615 335
	(100,0)	(100,3)	(100,0)	(99,8)
Buitenschoolse opvang (5)				
Volle verblijfsdagen	19 502	15 695	322 740	336 202
Halve verblijfsdagen (1)	6 853	6 125	269 148	235 976
1/3-verblijfsdagen (2)	11 237	10 981	286 923	289 735
Aantal prestaties (3)	37 592	32 801	878 811	861 913
	(100,0)	(87,3)	(100,0)	(98,1)
Aantal herleide prestaties (4)	26 674	22 418	552 955	550 768
	(100,0)	(84,0)	(100,0)	(99,6)
Algemeen totaal aantal prestaties (3)				
	2 742 349	2 731 619	4 912 138	4 860 001
	(100,0)	(99,6)	(100,0)	(98,9)
Algemeen totaal aantal herleide prestaties (4)				
	2 511 835	2 514 991	4 176 559	4 166 103
	(100,0)	(100,1)	(100,0)	(99,7)

2.9 Aantal verblijfsdagen in kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen

- (1) Verblijf tussen 3 en 5 uur
- (2) Verblijf van minder dan 3 uur
- (3) Totaal van volle, halve en 1/3-verblijfsdagen, niet gewogen naar gelang de duur
- (4) Totaal van volle, halve en 1/3-verblijfsdagen, gewogen naar gelang de duur
- (5) Voor kinderdagverblijven: buitenschoolse opvang in eigen lokalen

Verblijfsdagen

	Initiatieven voor buitenschoolse opvang		Aparte lokalen van kinderdagverblijf	
	2002	2003	2002	2003
Minder dan 3 uur	2 976 416	2 968 322	140 692	110 394
Meer dan 3 uur	911 288	963 060	97 810	102 453
Totaal aantal prestaties	3 887 704 (100,0)	3 931 382 (101,1)	238 502 (100,0)	212 847 (89,2)

2.10 Buitenschoolse opvang: aantal verblijfsdagen in initiatieven voor buitenschoolse opvang en in aparte lokalen van een kinderdagverblijf

1.5 Gemiddeld betaalde ouderbijdrage in de gesubsidieerde kinderopvang

In de kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen betalen de ouders een bijdrage die is vastgesteld bij ministerieel besluit en die afhangt van het belastbaar gezinsinkomen.

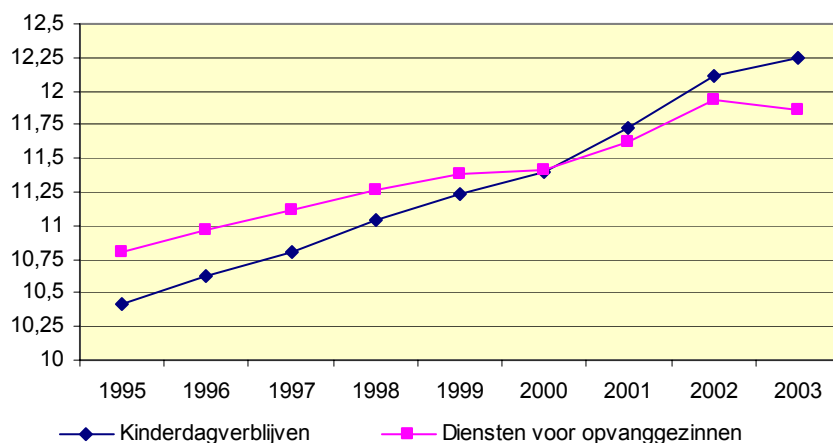
In 2003 betaalden ouders voor een volle verblijfsdag gemiddeld 12,44 euro in een crèche (+1,3%), 6,84 euro in een peuterspeelruimte (-7,6%) en 11,86 euro in een dienst voor opvanggezinnen (-0,7%).

Gemiddeld betaalde ouderbijdrage

	2002	2003
Crèches	12,28	12,44
Peuterspeelruimten	7,40	6,84
Diensten voor opvanggezinnen	11,94	11,86
Totaal gesubsidieerde kinderopvang	12,00	12,00

2.11 Gemiddeld betaalde ouderbijdrage gesubsidieerde kinderopvang in euro voor een volle verblijfsdag

Gemiddelde ouderbijdragen

2.12 Evolutie van de gemiddelde ouderbijdrage voor een volle verblijfsdag naar type van voorziening (in euro)

2. KWALITEITZORG

2.1 Werken aan kwaliteitszorg voor de kinderopvang

De kwaliteitshelpdesk stond ook in 2003 ter beschikking van de sector. Hier kunnen de voorzieningen terecht voor informatie en advies over kwaliteitszorg. Dagelijks kregen de kwaliteitsambtenaren allerlei vragen over de implementatie van kwaliteitszorg, over de modeldocumenten, de overgangperiode en het uitstel tot 1 september 2004 voor de bepalingen van het ministerieel besluit inzake kwaliteitszorg. Door de helpdesk blijft Kind en Gezin voeling houden met het implementatieproces van kwaliteitszorg en de eventuele knelpunten voor de kinderopvang.

In 2002 startte de afdeling Kinderopvang met een reeks van kwaliteitsnieuwsbrieven ter ondersteuning van de kinderdagverblijven, diensten voor opvanggezinnen en initiatieven voor buitenschoolse opvang bij het invoeren van kwaliteitszorg in hun werking. Deze nieuwsbrieven zijn vaak ook een bevestiging voor de voorzieningen dat ze op de goede weg zijn bij het uitwerken van hun kwaliteitshandboek. Al heel wat voorzieningen hebben bijzondere inspanningen geleverd bij het uitwerken van hun kwaliteitsbeleid.

In 2003 werden er via de nieuwsbrieven 2 instrumenten aangereikt om de kwaliteit van de dienstverlening te meten en het beleid bij te sturen. In de kwaliteitsnieuwsbrief 5 kwam de tevredenheidsmeting uitgebreid aan bod. Het gaat om een instrument dat voorzieningen ondersteunt om op een systematische manier te weten te komen hoe ouders de opvang ervaren en wat er voor verbetering vatbaar is. In een volgende nieuwsbrief werd een klachtenmanagementsysteem uitgebreid voorgesteld. Een systematisch klachtenbeheer helpt de voorziening om op de juiste manier met klachten om te gaan en verbeteringen in de werking door te voeren. Een andere nieuwsbrief gaf een aantal aanbevelingen, tips en aandachtspunten voor het ontwikkelen en uitschrijven van procedures. In een laatste nieuwsbrief werden verscheidene zaken besproken. Er werd informatie gegeven over het aflopen van de overgangperiode en de inspectiebezoeken. Er werd een inventaris opgemaakt van een aantal vragen die vaak aan de kwaliteitshelpdesk werden gesteld. Het inzetten van infrastructurele, personele, financiële en andere materiële middelen werd behandeld en ten slotte werd er informatie gegeven over het geharmoniseerde kwaliteitsdecreet voor welzijns- en gezondheidsvoorzieningen.

Eind 2003 keurde het Vlaamse Parlement een overkoepelend kwaliteitsdecreet goed voor de welzijns- en gezondheidsvoorzieningen. Dit decreet heft de twee decreten van 1997 op, namelijk het decreet betreffende de integrale kwaliteitszorg in de verzorgingsvoorzieningen en het decreet inzake kwaliteitszorg in de welzijnsvoorzieningen. De uitvoeringsbesluiten van 2001 van de Vlaamse regering voor de kinderopvang blijven van kracht zolang er geen nieuwe uitvoeringsbesluiten door de Vlaamse regering worden goedgekeurd. Concreet betekent dit dat het besluit van de Vlaamse regering met de erkennings- en subsidiëeringsvoorwaarden van 23 februari 2001 voor de kinderdagverblijven, diensten voor opvanggezinnen en initiatieven voor buitenschoolse opvang van kracht blijft.

2.2 Instrumenten voor het meten en bevorderen van kwaliteit

In 2003 nam de Raad van Bestuur van Kind en Gezin kennis van het eindrapport over de ontwikkeling van een evaluatie-instrument voor de opvang in en door Vlaamse basisscholen van het Onderzoekscentrum Gezinspedagogiek en het Onderzoekscentrum voor het Kleuter- en Lager Onderwijs onder leiding van prof. dr. Colpin, prof. dr. Laevers en prof. dr. Vandemeulebroecke.

De output van het onderzoek was een geheel van observatiemeetschalen die het mogelijk maken om de kwaliteit van buitenschoolse opvang in scholen te bepalen.

Op basis van de resultaten van dit onderzoek keurde de Raad van Bestuur van Kind en Gezin de volgende principes goed voor implementatie van het instrument:

- Scholen moeten op vrijwillige basis een evaluatie van hun opvang kunnen aanvragen.
- Het evaluatie-instrument wordt in 2004 verder uitgewerkt tot een zelfevaluatie-instrument.
- Initiatieven kunnen zich engageren in een intentieverklaring voor kwaliteit. Het evaluatie-instrument wordt hierbij als uitgangspunt gebruikt. 'De intentieverklaring voor kwaliteit' zal in 2004 uitgewerkt worden.

- De kwaliteit in de schoolse buitenschoolse opvang zal door Kind en Gezin ondersteund worden via begeleiding en vorming.
- Het instrument zal in de diverse settings voor buitenschoolse opvang getest worden.
- De normering van het instrument zal verfijnd worden op basis van metingen in diverse buitenschoolse opvangsituaties, o.a. in scholen.

In 2003 kreeg Kind en Gezin een tweede onderzoeksrapport, namelijk het eindrapport 'Belevingsonderzoek bij jonge kinderen in opvangsituaties buitenshuis' van het expertisecentrum van het ervaringsgericht onderwijs onder leiding van prof. dr. Laevers. De output van het onderzoek was een observatiemeetschaal die het mogelijk maakt om de beleving van *jonge* kinderen in te schatten via de indicatoren welbevinden en betrokkenheid.

Door de bevindingen uit beide onderzoeksrapporten samen te brengen, bleek dat Kind en Gezin over een observatiemeetschaal beschikte om de kwaliteit van de opvang te bekijken vanuit de beleving en de perceptie van kinderen tussen 0 en 12 jaar. Op basis van de bevindingen in deze twee eindrapporten besloot de Raad van Bestuur van Kind en Gezin om verder te investeren in deze methodiek. Dit resulteerde in een voorstel van partnerschap 'Werken aan kwaliteit vanuit het kinderspectief: welbevinden en betrokkenheid als richtsnoeren'.

Zo sloot Kind en Gezin in december 2003 een partnerschap voor drie jaar af met ECEGO, het Expertisecentrum voor Ervaringsgericht Onderwijs van prof. dr. Laevers. Met deze overeenkomst willen beide partners kwaliteitsbevorderende initiatieven in de opvang ondersteunen en stimuleren. ECEGO heeft een jarenlange ervaring en expertise opgebouwd met kinderen tussen 0 en 12 jaar. Kind en Gezin wil deze expertise beschikbaar stellen voor de kinderopvang. De gezamenlijke opdracht bestaat erin de hele kinderopvang te begeleiden in het werken aan kwaliteit vanuit het kinderspectief.

Het partnerschap richt zich naar alle opvangvoorzieningen in Vlaanderen: kinderdagverblijven, diensten voor opvanggezinnen, zelfstandige opvanggezinnen, mini-crèches, zelfstandige kinderdagverblijven, centra voor kinderopvang en gezinsondersteuning, alle soorten initiatieven voor buitenschoolse opvang.

Het partnerschap bestaat uit een onderzoeks- en een vormingsopdracht. Een eerste doelstelling is het ontwikkelen van een instrument voor zelfevaluatie. Dit instrument heeft twee taken voor ogen. In de eerste plaats helpt het om op een eenvoudige en betrouwbare manier zicht te krijgen op hoe de kinderen het maken in de opvang. Ten tweede biedt het voor de begeleiders aanknopingspunten om te weten hoe het welbevinden en de betrokkenheid in de opvang kunnen worden bevorderd.

Een tweede opdracht van het partnerschap bestaat in het leren werken met het instrument. ECEGO zal daartoe een introductiemodule voor zelfevaluatie uitwerken. Ten slotte zal ECEGO in 2004, 2005 en 2006 de hele kinderopvangsector begeleiden in het leren werken met het instrument.

Zoals hierboven al vermeld, hadden de twee onderzoeksrapporten de nieuwe invalshoek 'welbevinden en betrokkenheid van het kind'. Deze invalshoek heeft als meerwaarde dat hij informatie biedt over de beleving van de opvang door baby's en peuters. Iets wat niet terug te vinden is in de herwerkte pedagogische beoordelingsschaal. Daarom werd ervoor geopteerd om voor de kinderdagverblijven het zelfevaluatie-instrument ook vanuit de invalshoek van het kind te laten ontwikkelen in 2004. Dit betekent evenwel niet dat de zelfevaluatievariant van de pedagogische beoordelingsschaal niets heeft opgeleverd. Ze heeft haar waarde, want ze geeft enkele belangrijke context- en aanpakvariabelen in de opvang een plaats. In 2004 zal worden onderzocht op welke wijze deze belangrijke context- en aanpakvariabelen geïntegreerd kunnen worden in het zelfevaluatie-instrument dat vertrekt vanuit een meting van het welbevinden en van de betrokkenheid bij het kind. Deze opdracht heeft haar plaats in het partnerschap tussen Kind en Gezin en ECEGO, wat hierboven werd toegelicht.

2.3 Algemene kwaliteitswerking

Een van de belangrijke strategische doelstellingen van Kind en Gezin is het ontwikkelen en realiseren van een voedingsbeleid voor jonge kinderen. In 2003 is Kind en Gezin actief geweest rond de problematiek van voedselveiligheid, voedselhygiëne en infectiepreventie. Kind en Gezin heeft hier op verschillende terreinen normaal gezien geen eigen regelgeving. Er werden inspanningen geleverd om op dit terrein actief kennis te verwerven en samen te brengen.

Er werd een actieplan opgesteld om voorzieningen doeltreffend te kunnen informeren over en ondersteunen in de ontwikkeling van een kwalitatief hoogstaand voedingsbeleid en een veilige en

kwaliteitsvolle opvang. Samenwerking en overleg met andere bevoegde en betrokken overheden en instellingen enerzijds en algemene regelgeving specifiek en concreter vertalen voor de sector anderzijds zijn hierbij belangrijke aandachtspunten. Er zal in de komende jaren concreet materiaal ontwikkeld worden om aan de voorzieningen te bezorgen, zoals een crisiscommunicatieplan, acties ter preventie van wiegendoed en een infopakket rond veilig meubilair.

Hoofdstuk 3.

INSPECTIE

1. INSPECTIEBEZOeken

Aantal inspectiebezoeken

Type van voorziening	Inspectie- bezoeken 2002	Inspectie- bezoeken 2003
Kinderdagverblijven (crèches en peuterspeelruimten)	314	166
Diensten voor opvanggezinnen	104	78
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	193	146 (1)
Totaal erkende kinderopvang	611	390
Particuliere opvanginstellingen	662	756
Particuliere opvanggezinnen	916	727
Totaal kinderopvang onder toezicht	1 578	1 483
Centra voor kinderopvang en gezinsondersteuning	38	35
Vertrouwenscentra kindermishandeling	4	0
Initiatieven inzake adoptie	15	7
Projecten	7	2
Consultatiebureaus voor het jonge kind	12	13
Totaal erkende preventieve gezinsondersteuning	76	57
Verificatie ouderbijdragen	107	47
Financiële inspecties	39	160
Totaal boekhoudinspecties	146	207
Algemeen totaal	2 411	2 137

3.1 Aantal inspectiebezoeken aan de verschillende voorzieningen in 2002 en 2003

(1) De 146 bezoeken in 2003 gingen over 307 vestigingsplaatsen

Uit deze cijfers blijkt dat het aantal inspectiebezoeken, in vergelijking met 2002, gedaald is. Dit is toe te schrijven aan een aantal elementen:

- De geleidelijke overgang naar de toepassing van het kwaliteitsdecreet in de erkende sector heeft ertoe geleid dat de inspectiemethodiek in een voorziening complexer werd en dus langer duurde.
- Binnen de Inspectiedienst werden in 2003 een aantal personeelwijzigingen doorgevoerd. Hierbij moet ermee rekening gehouden worden dat de opleiding van een inspectieambtenaar een zestal maanden in beslag neemt, wat een effect heeft op het aantal gebrachte inspectiebezoeken.

Er is een groot verschil in aantal bezoeken tussen de sector preventieve gezinsondersteuning en de sector kinderopvang. Dit verschil wordt niet alleen veroorzaakt door het geringere aantal initiatieven in de eerstgenoemde sector, maar ook door het feit dat deze initiatieven een complexere inspectiemethodiek vragen, die zowel qua inspectieduur als qua duur van administratieve verwerking van het bezoek meer tijd in beslag neemt.

Bij de bezoeken aan de consultatiebureaus voor het jonge kind daarentegen wordt het geringe aantal inspecties verklaard door het feit dat de inspectie alleen nagaat in hoeverre de accommodatie in overeenstemming is met de regelgeving. Er worden dus alleen bezoeken gebracht aan consultatiebureaus die nieuw opgericht zijn (bv. bij verhuizing).

2. PLANNING VAN DE INSPECTIEBEZOeken

Prioritair voor de Inspectiedienst is dat bezoeken gebracht worden waar ze het meest noodzakelijk zijn. Bezoeken die te maken hebben met nieuwe aanvragen tot erkenning of attest van toezicht, met wijzigingen in de erkenning of het attest van toezicht en met klachten over een initiatief, krijgen absolute prioriteit wat verwerking betreft. Dit heeft gegronde redenen: een snel optreden bij nieuwe aanvragen of bij wijzigingen vergroot de rechtszekerheid van zowel initiatieven als gebruikers. Snel optreden bij klachten is dan weer noodzakelijk om een grondige risico-inschatting te kunnen doen.

Reden inspectiebezoek (1)

	Erkende initiatieven 2002	Erkende initiatieven 2003	Initiatieven onder toezicht 2002	Initiatieven onder toezicht 2003
Bezoeken in het kader van een procedure (2)	12	108	310	384
Klachten	16	13	57	108 (3)
Opvolgingsbezoeken	383	326	1 211	991

3.2 Overzicht van de redenen voor het optreden van de inspectie in 2003, vergelijking met 2002

(1) Met uitsluiting van de financiële inspecties en de verificatie van de ouderbijdragen

(2) Onder "bezoek in het kader van een procedure" wordt hier verstaan: een aanvraag tot erkenning of toekenning van een attest van toezicht of een aanvraag tot een wijziging bij een erkenning of een bestaand attest van toezicht

(3) Het vermelde cijfer bevat het aantal keren dat de Inspectiedienst tussenbeide gekomen is in verband met een klacht. Het omvat geen conclusie met betrekking tot het aantal behandelde dossiers, aangezien eenzelfde klacht aanleiding kan zijn tot meerdere bezoeken en een aantal klachten niet door de Inspectiedienst afgehandeld worden

Opvallend bij deze cijfers blijft het hoge aantal optredens door de inspectie in verband met bezoeken in het kader van een procedure. Dit is nog steeds het gevolg van de dynamiek die ontstaan is door de beslissing van de Vlaamse regering om binnen een periode van 4 jaar 10 000 nieuwe kinderopvangplaatsen te realiseren.

3. EEN DYNAMISCHE BEZOekenPLANNING

Bij de planning van bezoeken aan voorzieningen waar geen procedurebezoek noodzakelijk is (opvolgingsbezoeken), worden prioriteiten vastgelegd aan de hand van de vaststellingen die bij elk bezoek gedaan worden. De inspectieambtenaar weegt af of de wijze waarop het initiatief werkt voldoende garanties biedt voor de gebruikers van het initiatief (kinderen, ouders, anderen). Een dergelijke inschatting is gebaseerd op de regelgeving en is vanzelfsprekend gebonden aan vaste procedures en werkwijzen, om willekeur te voorkomen. Initiatieven waar bepaalde elementen van de regelgeving onvoldoende gerealiseerd worden, krijgen een hogere bezoekenprioriteit dan andere initiatieven en dit tot wanneer de verbetering op afdoende wijze gerealiseerd is. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat het nooit gaat om dringende gevaarsituaties voor de opgevangen kinderen. Het gaat wel om elementen waar verbeteringsacties door de initiatieven zelf noodzakelijk zijn.

Voor de overige initiatieven, en dit is de grootste groep, werkt de Inspectiedienst, ongeacht het type van initiatief, in omgekeerde chronologische volgorde. Dit betekent dat de initiatieven die het langst geleden bezocht zijn, prioriteit krijgen bij de planning.

Wanneer de inspectie bij haar bezoeken vaststelt dat een initiatief niet conform de regelgeving werkt, kan zij de administratie adviseren om bestuurlijk in te grijpen in de erkenning of in het attest van toezicht van het initiatief. De inspectie stelt een dergelijke maatregel alleen maar voor wanneer er sprake is van twee duidelijk omschreven situaties:

- De vaststellingen zijn van zodanige aard dat het welbevinden van de kinderen (veiligheid, gezondheid) acuut in het gedrang komt.
- Het initiatief vertoont geen bereidheid of is niet in de mogelijkheid om zich binnen een redelijke termijn te conformeren aan de regelgeving.

De uiteindelijke beslissing om bestuurlijk in te grijpen wordt niet door de Inspectiedienst genomen, maar ligt bij de administratie. Deze functiescheiding is belangrijk in het kader van de objectieve behandeling van elk dossier.

Hoofdstuk 4.

DE KLACHTENDIENST

Aantal oproepen

De Klachtendienst van Kind en Gezin ontving in 2003 1386 oproepen waarbij de gebruiker een concreet probleem wilde bespreken*.

Onderscheid tussen vragen naar informatie, meldingen en klachten

Bij 345 oproepen gaf de gebruiker aan *enkel informatie te willen* over hoe hij/zij met een concreet ongenoegen zou kunnen omgaan.

92 oproepers wilden *iets melden*. Het ging bijvoorbeeld om een melding van een defect bij Kind en Gezin of om een voorziening die zelf meldde dat er een probleem was binnen de eigen dienst. Voor deze oproepen werd geen klachtendossier gestart. De Klachtendienst hielp deze oproepers door informatie of advies te verschaffen, door te verwijzen, te bemiddelen, de oproep door te geven als nuttige informatie, enz.

Bij de 949 oproepen waarbij het om een *klacht* ging, waren er 34 die buiten het domein van de Klachtendienst van Kind en Gezin vielen (bv. over een privé-aangelegenheid of over een andere dienst van de Vlaamse Overheid). Deze 34 oproepen worden in wat volgt niet verder besproken.

Aantal klachten over het domein van de Klachtendienst van Kind en Gezin

In 2003 startte de Klachtendienst van Kind en Gezin voor 915 klachten een dossier. Het gaat om 151 klachten over de dienstverlening van Kind en Gezin zelf en 764 klachten over een voorziening die onder de bevoegdheid van Kind en Gezin valt.

* Oproepen waarbij louter informatie werd gevraagd en die geen ongenoegen betroffen en dus niet thuishoren op de Klachtendienst, werden niet in de registratie opgenomen

1. EVOLUTIE VAN HET AANTAL OPROEPEN BIJ DE KLACHTENDIENST

Onderstaande tabel toont dat het aantal klachten tegenover 2002 steeg met 35,6%. Het aantal informatieve oproepen of meldingen steeg in 2003 in veel mindere mate, namelijk met ongeveer 9%.

Aantal oproepen

	2002	2003	Toename tegenover 2002
Informatieve oproep over een ongenoegen, melding van defect	400	437	9,3%
Klacht	700	949 (1)	35,6%
Totaal	1 100	1 386	26,0%

4.1 Aantal oproepen op de Klachtendienst in 2003

(1) Waarvan 915 over een probleem dat binnen het domein van de Klachtendienst van Kind en Gezin viel

2. BESPREKING VAN DE KLACHTEN OVER KIND EN GEZIN

Van de 151 klachten over Kind en Gezin waren er 115 ontvankelijk (76%). Bij de onontvankelijke klachten ging het vaak om een ongenoegen over de regelgeving of over het beleid of om een ongenoegen waarvoor nog een beroep mogelijk was.

Bij de ontvankelijke klachten over de diensten van Kind en Gezin kunnen we inhoudelijk een onderscheid maken tussen enerzijds de 54 klachten over de eigen preventieve dienstverlening van Kind en Gezin aan

jonge ouders en anderzijds de 61 klachten over de administratieve diensten of beleidsdiensten van de instelling.

Bij 49 van de 115 (42,6%) ontvankelijke klachten over Kind en Gezin kwam de Klachtendienst tot de eindbevinding dat de klacht (minstens deels) gegrond was. 5 klachten werden als terechte opmerking beschouwd, 24 klachten bleken ongegrond en 19 klachten bleven betwist (of er was geen oordeel mogelijk). Voor 11 klachten werd het probleem opgelost en verviel de klacht. De overige 6 klachten werden uiteindelijk opgevolgd door een andere dienst dan de Klachtendienst. 1 dossier was nog niet afgewerkt op het moment van de verwerking van de registratie.

Voor 43 van de 49 deels gegronde klachten over Kind en Gezin was er sprake van (deels) herstel of probleem (deels) opgelost. Voor de 6 overige gegronde klachten was er voor de Klachtendienst onduidelijkheid over het herstel of de rechtzetting.

Voor de 49 klachten over Kind en Gezin die als (deels) gegrond werden beoordeeld en de 5 klachten die beschouwd werden als terechte opmerkingen, werd geregistreerd welke ombudsnorm in het geding was. In bijna 3 op de 10 terechte klachtendossiers was het probleem dat Kind en Gezin onvoldoende bereikbaar was. Op de tweede plaats kwamen de gegronde klachten waarbij de informatie die werd verschaft, ontoereikend was. Op de derde plaats kwamen de gegronde klachten waarbij de klant te lang had moeten wachten.

3. BESPREKING VAN DE KLACHTEN OVER EEN VOORZIENING ONDER DE BEVOEGDHEID VAN KIND EN GEZIN

Voor de bespreking van de ontvankelijke klachten over de voorzieningen die onder de bevoegdheid van Kind en Gezin vallen, wordt een onderscheid gemaakt tussen enerzijds de klachten over de erkende en gesubsidieerde consultatiebureaus en de INLOOP-teams, anderzijds de klachten over een adoptievoorziening, een centrum voor kinderopvang en gezinsondersteuning (CKG) of een vertrouwenscentrum kindermishandeling (VK) en ten slotte de klachten over een kinderopvangvoorziening.

Ontvankelijke klachten

	Aantal	%
Consultatiebureaus, INLOOP-teams	86	14,7
Voorziening sector adoptie, CKG, VK	19	3,2
Kinderopvangvoorziening	480	82,1
Totaal	585	100,0

4.2 Ontvankelijke klachten over een voorziening onder de bevoegdheid van Kind en Gezin in 2003 naar gelang de sector

Ontvankelijke klachten over de consultatiebureaus of INLOOP-teams

In 2003 behandelde de Klachtendienst 86 ontvankelijke klachten over de consultatiebureaus voor het jonge kind, de prenatale consultatiebureaus en de INLOOP-teams.

Het gaat om klachten over een aspect van de werking van een consultatiebureau dat onder de verantwoordelijkheid van het organiserend bestuur valt of om klachten over een medewerker in dienst van dit organiserend bestuur.

62 van deze 86 klachten gingen over een consultatiebureau-arts. Het ging hierbij voornamelijk om ongenoegens over het inhoudelijk functioneren van de arts (43) of om ongenoegens over de omgangsvormen zoals onvriendelijk of kortaf zijn (17).

Van de 20 klachten over de werking van een consultatiebureau handelden er 11 over de praktische omkadering (toestand van de lokalen, verwarming, ...). De overige klachten gingen over het inhoudelijk functioneren of over verschillende werkingsaspecten.

Ontvankelijke klachten over een adoptievoorziening, een CKG of een VK

In 2003 behandelde de Klachtendienst 5 klachten over een adoptievoorziening waaronder 3 over een adoptiedienst, 1 over een evaluatieteam en 1 over een adoptieproject. Verder waren er 4 klachten over een vertrouwenscentrum kindermishandeling (VK), 9 over een centrum voor kinderopvang en gezinsondersteuning (CKG) en 1 over een gesubsidieerd project (domein kinderopvang).

Ontvankelijke klachten over een kinderopvangvoorziening

De Klachtendienst van Kind en Gezin noteerde in 2003 480 ontvankelijke klachten over kinderopvang. Het ging om 197 klachten over een erkende of gesubsidieerde kinderopvangvoorziening zoals een kinderdagverblijf, een dienst voor opvanggezinnen of een daarbij aangesloten opvanggezin. Verder handelden 270 klachten over een mini-crèche, een zelfstandige onthaalouder of een zelfstandig kinderdagverblijf en 13 klachten over enkel gemelde of niet-gemelde kinderopvang.

Aantal ontvankelijke klachten over kinderopvang

Over een erkende of gesubsidieerde kinderopvangvoorziening	197
Over een mini-crèche, zelfstandig(e) onthaalouder/kinderdagverblijf	270
Over enkel gemelde of niet-gemelde kinderopvang	13
Totaal	480

4.3 Aantal ontvankelijke klachten over kinderopvang in 2003

Wanneer we de inhoud van de klachten over kinderopvang nader bekijken, kunnen we verschillende thema's terugvinden.

- 25% van de klachten handelde over de verzorging, de hygiëne of de voeding in de kinderopvang.
 - Op de tweede plaats komen de klachten over te weinig beschikbaar personeel naar verhouding van het aantal kinderen of over het opnamebeleid van de voorziening (voorrang geven).
 - Op de derde plaats zijn er de klachten over de veiligheid van de kinderen. Het kon gaan om kinderen die alleen werden gelaten, kinderen aan wie een ongeval overkwam dat volgens de klager te vermijden was, kinderen die andere kinderen een letsel toebrachten of een opvangpersoon die een kind sloeg of verwondde.
 - Een volgende belangrijke categorie betreft de klachten over het pedagogisch functioneren van de onthaalouder of kinderverzorgster. Voorbeelden hiervan zijn het onaangepast straffen van kinderen, te weinig of geen aangepast pedagogisch aanbod, enz.
- Andere klachten over de kinderopvang gaan inhoudelijk over de aard van de communicatie met de ouders, problemen met het contract of het huishoudelijk reglement, het algemeen beleid van de opvangvoorziening, de accommodatie, enz.

Hoofdstuk 5.

SOCIAAL VERSLAG

1. PERSONEELSOPBOUW

Op 31 december 2003 telt Kind en Gezin 1292 personeelsleden. Uit tabel 5.1 blijkt dat 793 van deze medewerkers statutair zijn en 499 niet-statutair. Het grootste gedeelte van de personeelsleden (61,4%) van Kind en Gezin is statutair, 38,6% van de personeelsleden is niet-statutair. In het cijfer van de niet-statutairen zijn ook de contractuelen opgenomen die een personeelslid vervangen dat met loopbaanonderbreking is.

Ten opzichte van 2002 is er een toename van het aantal personeelsleden zichtbaar. In 2002 werkten er 1286 personen bij Kind en Gezin, momenteel zijn dat 6 personeelsleden meer.

Het aantal statutaire betrekkingen is met 14 personen gedaald. Het aantal niet-statutairen kende een toename met 20 personen in vergelijking met het voorgaande jaar.

Uit tabel 5.1 blijkt dat 323 personen een personeelslid vervangen dat afwezig is. Dit is een stijging met 65 personeelsleden ten opzichte van 2002.

Op 31 december 2003 vertegenwoordigen de 1292 personeelsleden van Kind en Gezin 974,3 voltijdse equivalenten.

De 669 regioverpleegkundigen, die in de verschillende provincies de gezinnen met jonge kinderen begeleiden, vormen 51,8% van het aantal personeelsleden. In vergelijking met 2002 werken er 16 regioverpleegkundigen meer in 2003. Dit grote aantal verpleegkundigen verklaart het overwicht in aantal van de personeelsleden in niveau B.

Personeelsbestand

	Statutair	Niet-statutair				Totaal	
		Blokkering kader (1)	Bijzondere en specifieke betrekkingen	Uitzonderlijke en tijdelijke behoeften	Vervanging deeltijdsen en loopbaan- onderbrekers	Totaal	
Niveau A	73	4	9	8	57	78	151
Niveau B	553	0	1	0	240	241	794
<i>Regioverpleegkundigen</i>	468	0	0	0	201	201	669
Niveau C	67	8	27	1	19	55	122
Niveau D/E	100	10	34	74	7	125	225
Totaal	793	22	71	83	323	499	1 292

5.1 Personeelsbestand van Kind en Gezin op 31 december 2003

(1) Onder de categorie "Blokkering kader" vallen de niet-statutaire personeelsleden die op basis van artikel 3 van het besluit van de Vlaamse regering van 31 januari 1996 houdende vaststelling van de personeelsformatie van Kind en Gezin, een plaats op deze personeelsformatie blokkeren

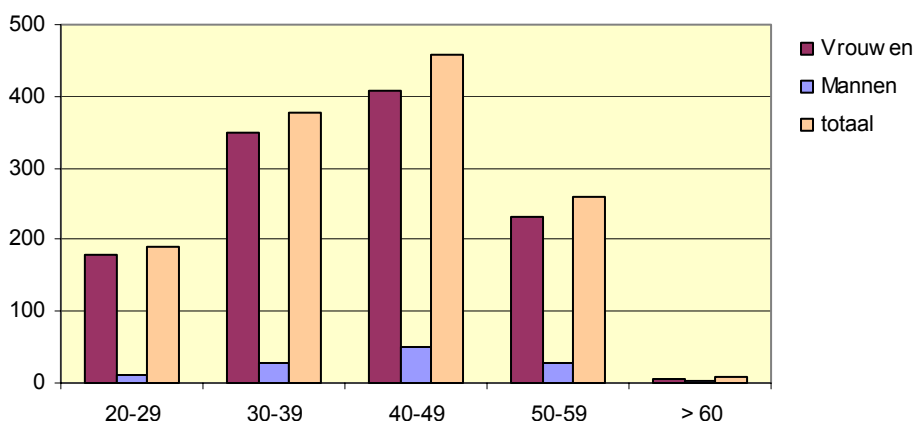
2. LEEFTIJD EN GESLACHT

Zoals zichtbaar in grafiek 5.2 bevindt het grootste aandeel van het personeel, 458 personen, zich in de leeftijdsklasse van 40 tot en met 49 jaar. Dit is 35,4% van het totale aantal werknemers. Een grote groep van de medewerkers bij Kind en Gezin wordt vertegenwoordigd door personen van 30 tot en met 39 jaar. Deze groep bestaat uit 377 personeelsleden of 29,3% van het personeelsbestand. De jongste klasse, vanaf 20 tot en met 29, vormt met 189 werkkrachten de kleinste bijdrage aan het personeelsbestand. Hun aantal is afgenomen ten opzichte van vorig jaar; toen werkten er 202 personen van deze leeftijd. Het aantal personen van 50 tot en met 59 is in vergelijking met vorig jaar met 20 gestegen. De medewerkers boven de zestig zijn in hoeveelheid status-quo gebleven.

De gemiddelde leeftijd van de mannen is 43 jaar. Bij de vrouwen ligt dit cijfer iets lager, namelijk 41 jaar.

In de leeftijdsgroep van 40 tot en met 49 jaar is een duidelijke stijging van het aandeel mannelijke werkkrachten merkbaar. Het aantal vrouwelijke medewerkers is gedaald in de leeftijdsgroep van 20 tot en met 29 jaar en van 40 tot en met 49 jaar. In de groep van 50 tot en met 59 jaar zijn er 18 vrouwen meer.

Leeftijd en geslacht

5.2 Personeelsbestand volgens de leeftijdsklasse en het geslacht

3. OVERWEGEND VROUWELIJK PERSONEEL

Uit tabel 5.3, die het personeelsbestand weergeeft volgens geslacht, statuut en niveau, blijkt dat het personeel van Kind en Gezin een overwegend vrouwelijke samenstelling heeft (90,8%). In elk niveau en in elk statuut zijn er meer vrouwen dan mannen.

Wat opvalt in grafiek 5.2 is dat er voor elk niveau meer mannen statutair zijn dan niet-statutair. Dit is bij vrouwen niet het geval. Alleen in niveau B en C zijn er meer vrouwen statutair dan niet-statutair. Het aandeel mannen is het grootst in niveau A. In totaal zijn er in verhouding meer mannen statutair dan vrouwen.

Wat de man-vrouwverhoudingen betreft, kan er opgemerkt worden dat het aantal mannen met 8 is toegenomen en het aantal vrouwen met 2 personen is gedaald.

Geslacht, statuut en niveau

	Statutairen		Niet-statutairen		Totaal	
	man	vrouw	man	vrouw	man	vrouw
Niveau A	29	44	16	62	45	106

Niveau B	25	528	9	232	34	760
Niveau C	11	56	5	50	16	106
Niveau D/E	15	85	9	116	24	201
Totaal	80	713	39	460	119	1 173

5.3 Personeelsbestand volgens geslacht, statuut en niveau

4. DIVERSITEIT IN DE ARBEIDSVERDELING

Kind en Gezin staat positief tegenover vragen van personeelsleden om deeltijds te werken of om hun loopbaan tijdelijk te onderbreken. Dit helpt de medewerkers om hun werksituatie zo goed mogelijk te combineren met hun gezinssituatie. Deze vorm van *gezinsvriendelijke flexibiliteit* heeft naast arbeidsherverdelende effecten echter ook belangrijke organisatorische en kostenverhogende effecten. Kind en Gezin telt bijna evenveel deeltijds als voltijds werkende personeelsleden. Op een totaal van 1292 personeelsleden zijn er 610 personeelsleden (47,2%) die voltijds werken en 572 (44,3%) die deeltijds werken. Het aantal deeltijds werkenden is gedaald met 22 (1,9%). 54 personeelsleden maken gebruik van een of andere vorm van langdurige afwezigheid, wat meer dan het dubbele is van het aantal van het voorgaande jaar. Dit is toe te schrijven aan de uitstapregeling, waarvan 42 personeelsleden gebruikgemaakt hebben. 56 personeelsleden (4,3%) zijn met voltijdse loopbaanonderbreking, tegenover 45 (3,5%) vorig jaar. Deze stijging is te verklaren door een toename van het aantal voltijdse loopbaanonderbrekingen in niveau B: 28 personen in 2002 tegenover 37 personen in 2003.

Personeelsbestand: prestaties

	Voltijdse prestaties		Deeltijdse prestaties (1)		Langdurig afwezig (2)		Loopbaanonderbreking (3)		Totaal personeelsbestand	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Niveau A	115	76,2	21	13,9	7	4,6	8	5,3	151	100,0
Niveau B	315	39,4	412	55,3	30	1,6	37	3,7	794	100,0
Niveau C	71	58,2	41	33,6	8	6,6	2	1,6	122	100,0
Niveau D/E	109	48,4	98	43,6	9	4,0	9	4,0	225	100,0
Totaal	610	47,2	572	44,3	54	4,2	56	4,3	1 292	100,0

5.4 Overzicht van het aantal presterende en langdurig afwezige personeelsleden bij Kind en Gezin op 31 december 2003

(1) Deeltijdse prestaties zijn het verlov voor deeltijds werk, het verlov voor halftijdse loopbaanonderbreking en deeltijdse contracten

(2) Langdurig afwezig zijn personeelsleden met ouderschapsverlov, met gecontingenteerd verlov voor één jaar, met gecontingenteerd verlov voor een stage of proefperiode, met detachering, met verlov voor opdracht of met verlov voorafgaand aan de pensionering

(3) Onder de categorie Loopbaanonderbreking vallen de personeelsleden met voltijdse loopbaanonderbreking. De personeelsleden met deeltijdse loopbaanonderbreking zijn opgenomen bij de deeltijdse prestaties

5. FOCUS OP DE REGIOVERPLEEGKUNDIGE

Kind en Gezin heeft 669 regioverpleegkundigen in dienst (31 december 2003).

In tabel 5.5 stellen we de groep regioverpleegkundigen gedetailleerd voor volgens de provincie waar ze werken en volgens de aard van hun prestaties.

57,7% van de regioverpleegkundigen werkt deeltijds, wat een lichte daling betekent ten opzichte van 2002 (60,9%). In elke provinciale afdeling zijn er nog steeds meer deeltijds dan voltijds werkenden. Het percentage van het aantal regioverpleegkundigen dat voltijds werkt is ongeveer gelijk gebleven met 33,6%.

Ook van de mogelijkheid om loopbaanonderbreking te nemen wordt hoe langer hoe meer gebruikgemaakt. Het aantal regioverpleegkundigen dat hiervan gebruikmaakte steeg in 2003 tot 36. Het aantal langdurig afwezig is meer dan verdubbeld: van 9 in 2002 tot 22 in 2003. Dit is te verklaren door de uitstapregeling.

De 669 regioverpleegkundigen vertegenwoordigen een equivalent van 469,6 voltijdbanen. In 2002 waren er 467,2 voltijdbanen op een totaal van 653 regioverpleegkundigen. Met 16 verpleegkundigen meer worden er slechts 2,4 voltijdbanen extra ingevuld. Dit kan deels verklaard worden door de toename van het aantal loopbaanonderbrekingen en het aantal langdurig afwezig.

Regioverpleegkundigen: prestaties

	Voltijdse prestaties		Deeltijdse prestaties (1)		Langdurig afwezig (2)		Loopbaanonderbreking (3)		Totaal aantal regioverpleegkundigen		Equivalent in voltijdse prestaties
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%			
Antwerpen	66	33,7	108	55,1	8	4,1	14	7,1	196	(100,0)	133,2
Vlaams-Brabant en Brussel	45	36,9	67	54,9	2	1,6	8	6,6	122	(100,0)	87,4
Limburg	35	38,0	48	52,2	2	2,2	7	7,6	92	(100,0)	65,4
Oost-Vlaanderen	45	31,0	90	62,1	7	4,8	3	2,1	145	(100,0)	101,0
West-Vlaanderen	34	29,8	73	64,0	3	2,6	4	3,5	114	(100,0)	82,6
Totaal	225	33,6	386	57,7	22	3,3	36	5,4	669	(100,0)	469,6

5.5 Overzicht van het aantal regioverpleegkundigen volgens de provincie waar ze werken en volgens de aard van de prestaties op 31 december 2003

(1) Deeltijdse prestaties zijn het verlof voor deeltijds werk, het verlof voor halftijdse loopbaanonderbreking en deeltijdse contracten

(2) Langdurig afwezig zijn personeelsleden met ouderschapsverlof, met gecontingenteerd verlof voor één jaar, met gecontingenteerd verlof voor een stage of proefperiode, met detachering of met verlof voorafgaand aan de pensionering

(3) Onder de categorie Loopbaanonderbreking vallen de personeelsleden met voltijdse loopbaanonderbreking. De personeelsleden met deeltijdse loopbaanonderbreking zijn opgenomen bij de deeltijdse prestaties

6. VORMING EN ONTWIKKELING

Ook in 2003 gaf Kind en Gezin haar personeelsleden ruime mogelijkheden om zich verder te ontwikkelen. Tabel 5.6 geeft een overzicht van het aantal dagen formele opleiding die werden gevolgd. In 2003 nam 71,2% van de personeelsleden van Kind en Gezin deel aan formele opleidingsinitiatieven. Het aantal gevolgde vormingsdagen steeg lichtjes van 4 408,5 in 2002 naar 4 458,0 in 2003. Opvallend daarbij is dat de deelname aan vorming bij niet-regioteamleden in 2003 aanzienlijk hoger lag dan in het vorige jaar (van 906,5 dagen naar 1 421,5 dagen). Deze stijging is te verklaren door een groter aanbod voor stafleden en leidinggevenden, waaronder het zogenoemde 'keuzepakket' dat voornamelijk communicatievaardigheden en projectmanagement inhield. Het aantal opleidingsdagen waaraan regioteamleden deelnamen daalde echter van 3 502,0 naar 3 036,5. Hun dalende deelname aan opleidingsdagen is toe te schrijven aan het niet organiseren van een groot vormingsevenement ter ondersteuning van een strategische doelstelling, zoals dat in de vorige jaren wel noodzakelijk was. De tendens dat het gemiddelde aantal formele vormingsdagen per personeelslid daalt zet zich niet door in 2003. Er zijn per persoon gemiddeld 3,5 formele vormingsdagen gevolgd. En opnieuw zien we het verder benutten van alternatieve leervormen zoals e-learning, intervisie en discussies toenemen. Hoewel dit in het groeien naar een lerende organisatie uiteraard een belangrijk gegeven is, valt dit niet af te lezen uit de tabel.

Vormingsdagen

	2002	2003
Aantal dagen		
regiopersoneelsleden	3 502,0	3 036,5
andere personeelsleden	906,5	1 421,5
Totaal	4 408,5	4 458,0
Gemiddeld aantal dagen		
per regiopersoneelslid	5,1	4,0
andere personeelsleden	1,6	2,6
alle personeelsleden	3,5	3,5
aantal deelnemers aan een of meerdere opleidingen	NB	920
% personeelsleden dat deelnam aan een of meerdere opleidingen	NB	71,2

5.6 Overzicht van de vormingsdagen

NB: niet beschikbaar

7. SOCIALE DIENST

Met zijn uitgebreid dienstenaanbod draagt de Sociale Dienst ertoe bij dat de personeelsleden zich goed voelen op het werk. Daardoor is de Sociale Dienst ook een belangrijk communicatiekanaal. Een beroep doen op de Sociale Dienst is immers gebruikmaken van een bepaald individueel of collectief aanbod. Daardoor vervult de Sociale Dienst een signaalfunctie en voert hij een aantal sociale taken uit namens de werkgever.

Op financieel vlak ligt het netto-uitgavensaldo in 2003 hoger, op ca. 0,226 miljoen euro. In 2002 was dat saldo nog ca. 0,185 miljoen euro. Vele uitgaven zijn gestegen. Zo zijn de individuele financiële steun, de toelage voor sommige reiskosten, de bijpassing in de franchise van de omniumverzekering en de werkingsuitgaven (onder meer door de organisatie van de gezinsdag voor personeelsleden en

gepensioneerden) nog gestegen. Opmerkelijk is ook de grotere vraag naar sociale voorschotten. Van hun kant zijn de ontvangsten sterk gestegen, onder meer door terugbetalingen van andere Vlaamse openbare instellingen voor hun aandeel in de gezamenlijke pensioencursus.

Door zijn werking draagt de Sociale Dienst bij tot de kracht van de instelling. Hij biedt immers aan iedereen de kans om telkens opnieuw stabiliteit te vinden. Vanuit de dagelijkse ervaring werkt de Sociale Dienst mee aan een goede communicatie en aan een sociale benadering van elke collega, zeker als die collega problemen ondervindt.

8. AANDACHTSPUNTEN IN HET PERSONEELSBELEID

8.1 Checklist voor gender- en doelgroepneutrale functiebeschrijvingen

Kind en Gezin heeft een checklist uitgewerkt ter ondersteuning van het opstellen van gender- en doelgroepneutrale functiebeschrijvingen.

Omdat alle functieprofielen in de komende periode 2003-2004 herzien worden, is dit een beloftevolle ontwikkeling. Gender- en doelgroepneutraliteit zijn ondubbelzinnig en begrijpelijk verwoord in de handleiding voor de opmaak van functieprofielen. De nieuwe functieprofielen zijn sleutelinstrumenten en hefboomen voor gender- en doelgroepneutraliteit in het totale HRM-gebeuren. Ze kunnen toegepast worden bij rekrutering en selectie, voor de personeelsplanning, bij evaluatie en beloning, voor opleiding, loopbaanplanning en nog zoveel meer.

8.2 Generieke competenties

In 2003 werden generieke competenties opgemaakt. Generieke competenties worden van elke medewerker binnen Kind en Gezin verwacht. Ze dragen bij tot het succesvol uitoefenen van de functie binnen Kind en Gezin. Door de generieke competenties op te nemen in de functieprofielen legt Kind en Gezin de link tussen het beleid en het dagelijks functioneren binnen de organisatie. De generieke competenties zullen de klantgerichtheid en de kwaliteit van de dienstverlening ongetwijfeld versterken. De generieke competenties zijn opgesplitst in 3 groepen: waardegebonden competenties, kennis over de werking van Kind en Gezin en vaardigheden op het vlak van informatica.

Waardegebonden competenties

Voor Kind en Gezin staan voor de uitvoering van haar dienstverlening 2 waarden centraal: respect voor de rechten van het kind en respect voor diversiteit.

- Kind en Gezin verwacht dat je kinderen beschouwt als volwaardige personen, hoe klein of onmondig ze ook zijn.

- Je moet rekening houden met de diversiteit van onze klanten en van jouw collega's, ongeacht hun geslacht, leeftijd, afkomst, geaardheid, levensvisie, levensstandaard, gezondheidstoestand en scholingsniveau, omdat Kind en Gezin in de kwaliteiten van iedereen gelooft.

Samenwerken, betrouwbaarheid, klantgerichtheid en voortdurend verbeteren zijn competenties die eveneens van jou verwacht worden.

Kennis over de werking van Kind en Gezin

- Kennis van de missie van Kind en Gezin: 'Kind en Gezin wil samen met haar partners voor elk kind, waar en hoe het ook geboren is en opgroeit, zo veel mogelijk kansen creëren.'

- Kennis van de centrale waarden van Kind en Gezin.

- Kennis van haar kernactiviteiten: kinderopvang en preventieve gezinsondersteuning.

- Kennis van de organisatiestructuur van Kind en Gezin en van je eigen afdeling.

- Kennis van de dienstverlening van je afdeling.

- Kennis van de plaats van Kind en Gezin binnen de Vlaamse overheid.

Vaardigheden op het vlak van informatica

Vandaag de dag is het bezitten van informaticavaardigheden essentieel om een functie succesvol te kunnen uitoefenen binnen Kind en Gezin. Daarom moet elke medewerker een pc, Windows, een e-mailprogramma en Internet Explorer kunnen gebruiken.

8.3 Uitstapregeling

Het verlof voorafgaand aan de pensionering (uitstapregeling) is ingevoerd. De personeelsleden die in aanmerking komen, zijn de personen tussen 56 en 60 jaar. Zij genieten een voltijds verlof met een wachtgeld van 70% van het loon. 42 personeelsleden vroegen het verlof aan, van wie 25 regioverpleegkundigen en 17 andere personeelsleden. Op 1 oktober 2003 is de uitstapregeling van start gegaan voor deze medewerkers. Een voorwaarde om van deze regeling gebruik te kunnen maken is dat deze personeelsleden op hun 60ste met pensioen gaan.

Hoofdstuk 6.

FINANCIEEL VERSLAG

1. BEGROTINGSEVOLUTIE IN 2003

Zoals voor elk begrotingsjaar werden voor 2003 een initiële begroting en een aangepaste begroting opgemaakt. Conform het besluit betreffende een geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering voor de Vlaamse openbare instellingen, werd de begroting aan inkomsten- en uitgavenzijde ingedeeld op basis van de ESR95-structuur.

1.1 Initiële begroting en aangepaste begroting: evolutie van de dotatie

De kredieten die Kind en Gezin ontvangt van de Vlaamse Gemeenschap worden ondergebracht in 4 basisallocaties:

- dotatie aan Kind en Gezin;
- dotatie aan Kind en Gezin gefinancierd met de netto-opbrengsten van de Nationale Loterij;
- dotatie aan Kind en Gezin voor de financiering van de toelagen voor aankoop, bouw, verbouwing, uitbreiding en uitrusting van crèches;
- vastleggingsmachtigingen aan Kind en Gezin.

1.1.1 Dotatie aan Kind en Gezin

De dotatie die aan Kind en Gezin werd toegewezen in 2002 (223,3 mio EUR) werd doorgetrokken in 2003 voor de financiering van de ontplooiende activiteiten bij constant beleid.

Daarnaast werden naar aanleiding van de initiële begroting 2003 een tweetal bijkomende kredieten toegekend om het constant beleid voort te kunnen zetten. Beide kredieten samen deden de dotatie aan Kind en Gezin toenemen met 5,5 mio EUR tot 228,8 mio EUR.

In de eerste plaats werd er een bedrag van 4,3 mio EUR toegekend om de financiële gevolgen van de indexering van de loon- en werkingskosten te kunnen ondervangen. Vervolgens werd er 1,3 mio EUR uitgetrokken voor de financiering van de erkende capaciteit in de centra voor kinderopvang en gezinsondersteuning. Door dit bijkrediet is de subsidiëring uitgiftedie samengaat met de maximaal te erkennen capaciteit van de centra voor kinderopvang en gezinsondersteuning, namelijk 1450 plaatsen, volledig gefinancierd.

De begrotingscontrole 2003 had tot gevolg dat de dotatie die aan Kind en Gezin werd toegekend, verhoogd werd tot 235,5 mio EUR. Deze toename van de dotatie met 6,7 mio EUR is de resultante enerzijds van het goedkeuren door de Vlaamse regering van een aantal ingediende voorstellen en anderzijds van een besparingsmaatregel die door de Vlaamse regering werd opgelegd.

Om de situatie van de erkende en gesubsidieerde onthaalouders stabiel en minder kwetsbaar te maken, werd een sociale bescherming uitgewerkt. Deze sociale bescherming trad in werking op 1 april 2003. Om de financiële implicaties hiervan in 2003 op te vangen, werd aan Kind en Gezin een bijkrediet van 6 mio EUR toegekend.

Daarnaast werd, ter financiering van de in 2003 opgerichte Vlaamse expertisecentra kraamzorg, een recurrent bijkrediet van 0,1 mio EUR toegekend.

Ten slotte werd, ter financiering van de meeruitgaven naar aanleiding van maatregelen opgenomen in CAO's, de dotatie aan Kind en Gezin verhoogd met 0,9 mio EUR. De maatregelen die deze financiële implicaties hebben voor Kind en Gezin zijn de verdere optrekking van het vakantiegeld in 2003 en de lineaire loonsverhoging met 1% toegekend aan de personeelsleden van niveau C en D en die inging op 1 december 2002.

Zoals hierboven al vermeld, werd er bij de begrotingscontrole, naast deze drie verkregen bijkredieten, eveneens een besparingsmaatregel opgelegd door de begrotingsinstanties. Voor Kind en Gezin kwam dit neer op een daling van de dotatie met 312 duizend EUR.

In de loop van 2003 werden daarnaast ook een aantal provisionele kredieten overgeheveld naar deze basisallocatie. Meer bepaald gaat het hier over de volgende bijkredieten, die samen een bedrag van 12,6 mio EUR vertegenwoordigen:

- bijkomende recurrente middelen in het kader van het Vlaams Intersectoraal Akkoord voor de social-profitsector: 7,2 mio EUR
- bijkomende recurrente middelen als gevolg van de overheveling van DAC-project met inschrijvingsnummer 70346: 0,2 mio EUR
- bijkomende middelen in 2003 in het kader van het werkgelegenheidsakkoord 2003-2004: 3,5 mio EUR, zijnde:
 - uitbreiding buitenschoolse opvang (plaatsen): 2,5 mio EUR
 - flexibilisering opvang: 1,1 mio EUR
- indexprovisie ten gevolge van de overschrijding van de spilindex in 2003: 1,7 mio EUR

1.1.2 Dotatie aan Kind en Gezin gefinancierd met de netto-opbrengsten van de Nationale Loterij

Sinds 2002 wordt de toelage gefinancierd met de netto-opbrengsten van de Nationale Loterij toegekend en uitgekeerd door de Vlaamse Gemeenschap. Voor 2003 werd een dotatie van 0,6 mio EUR ontvangen. Met deze toelage worden een aantal innoverende projecten (mee)gefinancierd. Meer bepaald zijn het projecten die werken rond kansarmoede, de integratie van risicogroepen en het verantwoord inspelen op bijzondere leefsituaties die voor de besteding van de jaarlijkse dotatie in aanmerking komen.

1.1.3 Dotatie aan Kind en Gezin voor de financiering van de toelagen voor aankoop, bouw, verbouwing, uitbreiding en uitrusting van crèches

In 2003 werd aan Kind en Gezin geen dotatie toegekend voor de financiering van de toelagen voor aankoop, bouw, verbouwing, uitbreiding en uitrusting van crèches. Immers, Kind en Gezin kon voor de financiering van de uitbetaling van de VIPA-investeringsstoelagen aan kinderdagverblijven nog putten uit het gecumuleerde overschot opgebouwd tot en met eind 2002 op deze dotatie.

1.1.4 Vastleggingsmachtigingen aan Kind en Gezin

De "Vastleggingsmachtiging Kind en Gezin" werd behouden op het bedrag dat toegewezen werd naar aanleiding van de opstelling van de initiële begroting 2003, namelijk 5,7 mio EUR. Dit is een doortrekking van de vastleggingsmachtigingen toegekend in 2002.

1.2 Uitvoering van de begroting

1.2.1 Resultaat

De uitvoering van de begroting werd in 2003 afgesloten met een tekort van 0,2 mio EUR (zie tabel 6.1). Enerzijds is er in 2003 een tekort van 3,4 mio EUR op de VIPA-investeringsdotatie. Anderzijds is er in 2003 een overschot van 3,2 mio EUR op de werkingsdotatie.

Het resultaat op de VIPA-investeringsdotatie wordt afgezonderd, omdat deze dotatie alleen mag worden aangewend voor de financiering van de VIPA-investeringsstoelagen die Kind en Gezin uitbetaalt aan de voorzieningen. Aangezien er in 2003 geen VIPA-investeringsdotatie werd toegekend aan Kind en Gezin, is het resultaat op deze dotatie in 2003 negatief. In het verleden werd evenwel een overschot opgebouwd op de VIPA-investeringsdotatie. Eind 2002 bedroeg dit overschot 5,0 mio EUR. Het negatieve resultaat wordt dan ook gefinancierd door dit overschot in te brengen in de begroting van 2003.

Wat het resultaat op de werkingsdotatie betreft, werd hier in het verleden een tekort opgebouwd. Eind 2003 bedroeg dit tekort 3,2 mio EUR. Het overschot op de werkingsdotatie in 2003 wordt dan ook gebruikt om dit tekort volledig aan te zuiveren.

1.2.2 Ontvangsten in 2003

Vier categorieën van ontvangsten financieren de uitgaven (zie tabel 6.2).

De inkomsten vanuit de sector overheid vormen met een totaal van 248,1 mio EUR de belangrijkste financieringsbron (74,8%). Onder deze categorie ressorteren, naast de dotaties die hierboven werden aangehaald (zie punt 1.1), ook de rente-ontvangsten van het Centraal Financieringsorgaan, de premies voor gesco's (gesubsidieerde contractuele personeelsleden) en de premies van het Interdepartementaal Begrotingsfonds.

De functionele ontvangsten betreffen de ouderbijdragen uit de gesubsidieerde kinderopvangsector en de bijdragen voor adoptie. Voor 2003 bedroegen de totale bijdragen 81,9 mio EUR (een stijging met 1,4% ten opzichte van 2002) en vertegenwoordigen ze aldus een aandeel van 24,6% in het totaal van de ontvangsten.

De derde bron van financiering is de opname van gelden uit het reservefonds. De Raad van Bestuur geeft een bestemming aan deze middelen. De middelen uit het reservefonds kunnen dan ook alleen maar worden aangewend of opgenomen voor de eraan gegeven bestemming. In 2003 werden voor een bedrag van 1,4 mio EUR middelen uit het reservefonds aangewend.

De vierde en kleinste categorie van ontvangsten betreft de varia ontvangsten. Hier worden onder andere de recuperatie van kosten, inkomsten uit sponsoring, inkomsten uit de verkoop van folders en inkomsten uit de verkoop van activa ondergebracht. In 2003 vertegenwoordigden deze ontvangsten een bedrag van 0,6 mio EUR.

1.2.3 Uitgaven in 2003

Net zoals de ontvangsten worden ook de uitgaven voor een goed overzicht onderverdeeld in een aantal categorieën.

De belangrijkste uitgavencategorie is die van de subsidiëring. In vergelijking met 2002 steeg het totale bedrag aan subsidiëringsuitgaven met 7,14% tot 266,2 mio EUR (79,9% van de totale uitgaven). Binnen het beleidsveld kinderopvang werden 216,8 mio EUR aan subsidies uitbetaald, wat 65,1% van de totale uitgaven betekent. De niet geringe stijging ten opzichte van 2002 (+7,96%) heeft verschillende oorzaken. Naast de indexering van de subsidiebedragen werden er bijkomende middelen uitgekeerd als gevolg van de invoering van de sociale bescherming voor onthaalouders. Daarnaast leidt de uitvoering van het Vlaams Intersectoraal Akkoord voor de social-profitsector ook in 2003 tot een verhoging van de subsidiëringsbedragen. Met dit akkoord werd een verbetering van de arbeidsvoorwaarden voor het personeel binnen het paritair subcomité voor de gezondheidsinrichtingen en diensten beoogd. Ten slotte zijn er ook bijkomende subsidiëringsuitgaven ten gevolge van de start van nieuwe initiatieven. In 2003 werden in het beleidsveld preventieve gezinsondersteuning 49,4 mio EUR subsidies uitbetaald. Deze subsidies bedragen 14,8% van de totale uitgaven. De stijging van de uitgaven met 3,67% ten opzichte van 2002 zijn ook hier toe te schrijven aan een aantal factoren. Naast de indexering van subsidiebedragen en de uitvoering van het Vlaams Intersectoraal Akkoord, is de stijging toe te schrijven aan de start van de expertisecentra kraamzorg en de bijkomende subsidiëringsbedragen uitbetaald in 2003 aan de vertrouwenscentra kindermishandeling.

De totale uitgaven voor personen verbonden aan de instelling bedroegen 45,6 mio EUR. Dit vertegenwoordigt 13,7% van de totale uitgaven en stemt overeen met een toename van 4,35% tegenover 2002. De financiële implicaties van de maatregelen opgenomen in de CAO's (verhoging vakantiegeld, lineaire loonsverhoging van 1% toegekend aan de personeelsleden van niveau C en D) samen met de overschrijding van de spilindex in mei 2003 zijn de belangrijkste oorzaken van deze stijging.

De functioneringsuitgaven en de investeringen bedroegen samen 14,4 mio EUR, wat 4,3% van de totale uitgaven vertegenwoordigt en een stijging ten opzichte van 2002 met 3,88% betekent.

Daarnaast was Kind en Gezin in 2003 ook nog in staat het reservefonds te spijzen met een bedrag van 7,0 mio EUR. De gelden die in dit reservefonds worden opgenomen, krijgen van de Raad van Bestuur een welbepaalde bestemming.

2. STAND VAN ZAKEN OP 31 DECEMBER 2003

2.1 Gecumuleerd budgettair resultaat

2.1.1 Gecumuleerd resultaat op de werkingsdotatie

Rekening houdend met het resultaat op de werkingsdotatie van 2003, was Kind en Gezin in 2003 in staat om het gecumuleerde tekort op de werkingsdotatie van 3,2 mio EUR volledig aan te zuiveren. Eind 2003 is er dus noch een tekort noch een overschot op de werkingsdotatie.

2.1.2 Gecumuleerd resultaat op de VIPA-investeringsdotatie

Rekening houdend met het resultaat op de VIPA-investeringskredieten van 2003, is er eind 2003 een gecumuleerd overschot op de VIPA-investeringsdotatie van 1,6 mio EUR.

2.2 Reservefonds

Eind 2003 beschikt Kind en Gezin over een reservefonds waarop een bedrag staat van 13,8 mio EUR. Dit zijn reserves met een bijzondere bestemming. Ze kunnen opgesplitst worden in de volgende drie groepen. De reserves met betrekking tot de jaartoelagen van de Nationale Loterij. Deze reserves worden aangewend voor specifieke projecten inzake kansarmoede, kinderrechten, enz. Eind 2003 bedragen ze 0,3 mio EUR.

Daarnaast zijn er de reserves "Eigen Fondsen". Als openbare instelling en ingevolge het oprichtingsdecreet heeft Kind en Gezin eigen bezit (roerend en onroerend) dat afzonderlijk wordt beheerd. Verrichtingen op eigen middelen worden weliswaar binnen eenzelfde boekhouding geboekt, maar worden afzonderlijk gerapporteerd in de begroting en hebben geen invloed op uitgaven en ontvangsten met betrekking tot de uitvoering van de decretale opdrachten, tenzij de eigen middelen expliciet worden ingebracht in de begroting. De reserves "Eigen Middelen" zijn in 2003 onveranderd gebleven en bedragen dus 1,1 mio EUR.

Ten slotte is er het gedeelte met betrekking tot reserves op de werkingsdotatie van Kind en Gezin. In 2003 werd deze reserve gespijsd ten bedrage van 7,0 mio EUR. De Raad van Bestuur beslist over de bestemming van deze reserves. Deze bestemming dient wel te passen in de opdrachten die decretaal aan Kind en Gezin zijn opgedragen of die haar door de Vlaamse regering worden gegeven.

Begrotingsresultaat

in duizend EUR	2002	2003
Algemeen totaal inkomsten	309 053,37	333 039,16
Algemeen totaal uitgaven	312 312,56	333 242,68

Begrotingsresultaat	-3 259,20	203,52
---------------------	-----------	---------------

6.1 Vergelijking begrotingsresultaat 2002-2003

Ontvangsten

in duizend EUR	2002	%	2003	%
A. Inkomsten vanuit de sector overheid				
Dotatie	226 083,15		248 660,00	
Renteontvangsten	309,09		243,52	
Investeringsdotatie crèches (VIPA)	0,00		0,00	
Premies gesco's en EWE's	132,60		144,24	
Premies Interdepartementaal				
Begrotingsfonds	204,32		102,17	
Totaal overheidsdotaties	226 729,16	73,4	249 149,93	74,8
B. Functionele ontvangsten				
Ouderbijdragen ontvangen door kinderdagverblijven en door te storten aan Kind en Gezin	30 169,88		31 838,80	
Ouderbijdragen ontvangen door diensten voor opvanggezinnen en door te storten aan Kind en Gezin	50 575,68		50 026,94	
Ouderbijdragen ontvangen door diensten voor opvanggezinnen verbonden aan kinderdagverblijven en door te storten aan Kind en Gezin	27,96		0,00	
Bijdragen adoptie	7,19		6,45	
Totaal functionele ontvangsten	80 780,72	26,1	81 872,19	24,6
C. Reservefonds				
Totaal reservefonds	1 028,70	0,3	1 419,52	0,4
D. Varia				
Recuperatie van kosten en varia-ontvangsten	514,79		597,53	
Totaal varia	514,79	0,2	597,53	0,2
Algemeen totaal inkomsten	309 053,37	100,0	333 039,16	100,0

6.2 Vergelijking van de ontvangsten 2002-2003

Uitgaven: bestemming

in duizend EUR	2002	%	2003	%
A. Uitgaven aan personen verbonden aan de instelling				
Personeelssalarissen incl. aanvullende pensioenen	41 879,59		43 964,62	
Representatie- en reiskosten	1 844,54		1 660,77	
Totaal A	43 724,13	14,0	45 625,39	13,7
B. Functioneringstoelagen				
Totaal B	12 621,52	4,0	11 907,80	3,6
C. Subsidiëring				
Kinderopvang				
Investeringsstoelagen kinderdagverblijven (incl. terugstorting aan de Vlaamse Gemeenschap)	2 611,01		3 374,57	
Kinderdagverblijven	109 429,87		118 073,72	
Diensten voor opvanggezinnen	75 899,71		81 824,42	
Diensten voor opvanggezinnen verbonden aan kinderdagverblijven	54,90		0,00	
Initiatieven buitenschoolse opvang	3 400,95		5 229,52	
Vorming kinderopvang	572,15		38,22	
Projecten kinderopvang	1 483,55		1 695,56	
Projecten Derde Arbeidscircuit	5 798,33		4 827,64	
Financiële ondersteuning POI's	1 574,11		1 744,33	
Totaal Kinderopvang	200 824,58	64,3	216 807,98	65,1
Preventieve Gezinsondersteuning				
INLOOP-teams	923,76		1 037,11	
Consultatiebureaus, steunpunten	7 633,55		7 574,73	
Infovergaderingen "Kind op komst"	33,84		33,26	
Medische zittingen in POI's	6,30		3,09	
Prenatale consultatiebureaus	178,82		158,31	
Expertisecentra kraamzorg	0,00		427,05	
Vertrouwenscentra kindermishandeling	2 803,12		3 121,18	
Adoptie	1 159,24		1 165,95	
Centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning	32 462,36		33 349,54	

Centra voor integrale gezinszorg	0,67		0,79	
Diensten voor private gezins- plaatsing	258,70		339,02	
Projecten bijzondere opvang en kansarmoede	1 856,85		1 814,38	
Kinderrechten	285,72		289,54	
Opvoedingsondersteuning	0,00		31,91	
Sociale bijdragen aan gezinnen	12,67		18,15	
<hr/>				
Totaal Preventieve Gezinsondersteuning	47 615,58	15,2	49 364,01	14,8
<hr/>				
Totaal C	248 440,16	79,5	266 171,99	79,9
<hr/>				
<i>D. Investerings en aankopen</i>				
Vervoermateriaal	0,0		39,60	
Installaties, kantoormachines en uitrusting	47,42		114,14	
Meubilair	40,09		52,97	
Informatica: hardware en software	1 109,81		2 242,32	
Boeken	86,29		86,57	
Aankoop van bestaand gebouw	0,00		1,49	
<hr/>				
Totaal D	1 283,62	0,4	2 537,08	0,8
<hr/>				
<i>E. Spijzing reservefondsen</i>				
<hr/>				
Totaal E	6 243,13	2,0	7 000,42	2,1
<hr/>				
Algemeen totaal uitgaven	312 312,56	100,0	333 242,68	100,0

6.3 Vergelijking van de uitgaven naar bestemming 2002-2003